

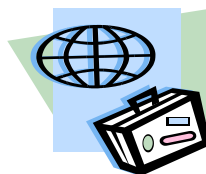

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА - ГЕВГЕЛИЈА

ТУРИСТИЧКА ГЕОГРАФИЈА

Интерна скрипта на предавања и презентации
(збирка тези и слајдови/слики)

Доц. д-р Никола В. Димитров

Штип, 2009/10

ПРЕДГОВОР

Интерната скрипта претставува збирка предавања и презентации по наставниот предмет Туристичка географија за интерна употреба. Всушност, во збирката се наведени сите тези, слајдови, слики и видео клипови според кои се одвива предавањето и визуелната презентација.

Авторот, преку интерната скрипта, збирка, настојува да започне мисија на само мотивирање, усовршување и вреднување на својата работа. Оваа самоевалуација ќе се одвива во три фази со подготовка на три различни облици на работни трудови, и тоа:

- прва фаза, Интерна скрипта - збирка предавања и презентации по туристичка географија,
- втора фаза, Рецензирана скрипта по туристичка географија, и
- трета фаза, Универзитетски учебник по туристичка географија.

Временскиот период за заокружување на трите фази изнесува 5 години континуирано предавање, усовршување, надополнување и научна актуелизација на наставната програма по туристичка географија.

Целта ќе биде реализирана со издавање на Универзитетски учебник по туристичка географија за потребите на студентите на Факултетот за туризам и бизнис логистика, но и за поширока употреба.

НВД

ПРЕДАВАЊЕ 1	
ТЕЗИ	ПРЕЗЕНТАЦИЈА
ОПШТ ДЕЛ Теми I. ВОВЕД ВО ТУРИСТИЧКАТА ГЕОГРАФИЈА II. ИСТОРИСКО- ГЕОГРАФСКИ РАЗВОЈ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА III.ТУРИЗМОТ КАКО ПРОСТОРНО- ГЕОГРАФСКА ПОЈАВА И ВРЕДНОСТ	Слајд/слика С О Д Р Ж И Н А ОПШТ ДЕЛ I. ВОВЕД ВО ТУРИСТИЧКАТА ГЕОГРАФИЈА 1. Предмет на туристичката географија 2. Цели и задачи на туристичката географија 3. Методи и принципи на туристичката географија 4. Местото на туристичката географија во системот на науките 5. Поделба на туристичката географија II. ИСТОРИСКО-ГЕОГРАФСКИ РАЗВОЈ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА 1. Етапи или периоди во развој на туризмот 2. Патувањата и патописите претходница на туризмот 3. Период на враќање во природата 4. Појава на туризмот 5. Етапи во современиот туризам 6. Иднината на туристичките движења III. ТУРИЗМОТ КАКО ПРОСТОРНО-ГЕОГРАФСКА ПОЈАВА И ВРЕДНОСТ 1. Туризмот како миграциона појава 2. Просторно - содржинска основа на туризмот 3. Географската положба како туристичка вредност 4. Интеграција географска средина - туризам

IV. ЕЛЕМЕНТИ И ОБЛИЦИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА	IV. ЕЛЕМЕНТИ И ОБЛИЦИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА 1. Просторни елементи на туризмот во географската средина 2. Општествените елементи на туризмот во географската средина 3. Просторни односи на туристичките движења 4. Функционални елементи 5. Рекреативни елементи 6. Културни елементи 7. Облици на туристичките движења 8. Туристички движења
V. ФАКТОРИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА	V. ФАКТОРИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА 1. Економски фактори 2. Политички фактори 3. Културни фактори 4. Организациони фактори
VI. МОТИВИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА	VI. МОТИВИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА 1. Дефиниција, својства и видови мотиви 2. Иницијативни мотивски фактори 3. Атрактивни мотивски фактори 4. Природни туристички мотиви 5. Културни или антропогени туристички мотиви 6. Рецептивни мотивски фактори 7. Комуникативни мотивски фактори
VII. ВИДОВИ ТУРИЗАМ И НИВНА ВАЛОРИЗАЦИЈА	VII. ВИДОВИ ТУРИЗАМ И НИВНА ВАЛОРИЗАЦИЈА 1. Видови туризам и нивна поделба 2. Туристичка валоризација (фактори и методи на вреднување)

<p>VIII. ТУРИСТИЧКА РЕГИОНАЛИЗА- ЦИЈА</p> <p>IX. ТУРИЗМОТ ВО ЕВРОПА</p> <p>X. ТУРИЗМОТ ВО ОСТАНАТИТЕ КОНТИНЕНТИ</p>	<p>Слајд/слика</p> <p>VIII. ТУРИСТИЧКА РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Важни туриситчки правци и подрачја 2. Типови на туристички региони 3. Хиерархија на туристичките региони <p>IX. ТУРИЗМОТ ВО ЕВРОПА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Алпски туристичко географски регион 2. Средоземноморски туристички регион 3. Други европски туристички региони <p>X. ТУРИЗМОТ ВО ОСТАНАТИТЕ КОНТИНЕНТИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Туризмот во Азија 2. Туризмот во Африка 3. Туризмот во Америка 4. Туризмот во Австралија и Океанија
--	---

ПОСЕБЕН ДЕЛ	Слајд/слика ПОСЕБЕН ДЕЛ
XI. РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	XI. РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 1. Појава и развој на туризмот до Втората светска војна 2. Развој на туризмот по Втората светска војна
XII. ЕЛЕМЕНТИ, ОБЛИЦИ И ФАКТОРИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА	XII. ЕЛЕМЕНТИ, ОБЛИЦИ И ФАКТОРИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА 1. Туристичко-географска положба на РМ 2. Функционални белези на туристичката положба 3. Природни туристички атрактивни фактори 4. Антропогени туристички фактори
XIII. ПРИРОДНИ И АНТРОПОГЕНИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ	XIII. ПРИРОДНИ И АНТРОПОГЕНИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ 1. Природно-географски туристички мотивски вредности на РМ 2. Антропогени туристички мотивски вредности на РМ
XIV. ВИДОВИ ТУРИЗАМ И НИВНА ВАЛОРИЗАЦИЈА	XIV. ВИДОВИ ТУРИЗАМ И НИВНА ВАЛОРИЗАЦИЈА 1. Видови туризам во РМ 2. Туристичка валоризација
XV. ТУРИСТИЧКА РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА НА РМ	XV. ТУРИСТИЧКА РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА 1. Туристички региони во Република Македонија 2. Туризмот како фактор за трансформација на просторот и стопанството во Република Македонија

ЛИТЕРАТУРА

Слајд/слика

Науме Мариноски (2006) Туристичка географија, Охрид

Стеван М. Станковиќ (2008) Туристичка географија, Завод за уџбенике, Београд

Никола Панов, Снежана Штетиќ (2008) Туристичка географија, Скопје

Науме Мариноски (1992) Туристичка географија 1, Просветно дело, Скопје

Науме Мариноски (1998) Туристичка географија на Р.Македонија, Просветно дело, Скопје

Александар Стојмилов (1993) Туристичка географија, Просветно дело, Скопје

Živadin Jovović (1981) Turistička geografija, Naučna knjiga, Beograd

Jovan Đinić (1990) Turistička geografija, Ekonomski fakultet, Beograd

Стеван М. Станковиќ (2003) Туристичка географија, Универзитет у Београду, Београд

И.Блажевиќ, З. Пепеониќ (1985), Туристичка географија, Школска књига, Загреб

<p>СЕМИНАРСКА РАБОТА/</p> <p>ПРОЕКТНА АКТИВНОСТ/</p> <p>ПРОЕКТНА ЗАДАЧА/</p> <p>ПРОЕКТНО ИСТРАЖУВАЊЕ</p>	<p>Слајд/слика</p> <div data-bbox="1240 264 1370 399" data-label="Image"> </div> <p>УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ,, - ШТИП ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА-ГЕВГЕЛИЈА</p> <p>Катедра: Туризам или Гастрономија, исхрана и диететика</p> <p>СЕМИНАРСКА РАБОТА/ПРОЕКТНА АКТИВНОСТ ПО НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ: ТУРИСТИЧКА ГЕОГРАФИЈА</p> <p>На тема: РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО ... (држава, регион, место)</p> <p>Ментор, _____ Кандидат, _____</p> <p>Гевгелија, Штип или Скопје, месец, година</p>
--	---

<p>Тематска проектна активност/ дипломска работа</p>	<p>Слајд/слика</p> <p>Тематска проектна/дипломска работа</p> <p>СОДРЖИНА (со број на страни)</p> <p>НАСЛОВ НА СЕМИНАРСКАТА/ПРОЕКТНАТА АКТИВНОСТ Краток извадок (не повеќе од 250 зборови) Клучни зборови (3-7 зборови кои не се содржат во насловот) Title (НАСЛОВ НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК, 12) Abstract (less than 250 words) Key Words Вовед (Introduction) Тематски поглавја и потпоглавја (обработка на темата) Заклучок (Concluding remarks) Користена литература (References)</p> <p>Обем не пократка од 10 страни</p>
--	---

<p>Истражувачка проектна активност/ дипломска работа</p>	<p>Слајд/слика</p> <p>Истражувачка проектна/дипломска работа</p> <p>СОДРЖИНА (со број на страни)</p> <p>НАСЛОВ НА СЕМИНАРСКАТА Краток извадок (не повеќе од 250 зборови) Клучни зборови (3-7 зборови кои не се содржат во насловот) Title (НАСЛОВ НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК, 12) Abstract (less than 250 words) Key Words 1. Вовед (Introduction) 2. Материјал и метод на работа (Materials and methods) 3. Резултати и дискусија (Results and discussion) 4. Заклучок (Concluding remarks) Користена литература (References)</p> <p>Обем не пократка од 10 страни</p>
---	--

ОПШТ ДЕЛ	Слајд/слика
<p data-bbox="203 456 465 560">I. ВОВЕД ВО ТУРИСТИЧКАТА ГЕОГРАФИЈА</p> <ol data-bbox="203 603 562 1193" style="list-style-type: none"> 1. Предмет на туристичката географија 2. Цели и задачи на туристичката географија 3. Методи и принципи на туристичката географија 4. Местото на туристичката географија во системот на науките 5. Поделба на туристичката географија 	<div data-bbox="680 277 1984 1281"> <p data-bbox="680 277 887 336">ВОВЕД</p> <ul data-bbox="680 347 1928 1262" style="list-style-type: none"> - Најмаркантни феномени во човековиот историски развој - Географијата прва започнала да се занимава со туристичкиот феномен - Географско изучување на просторот - Сложеност и комплексност - Определување на туристичката вредност на елементите кои ги поседува географската средина - Географскиот простор е мошне хетероген - Туризмот е специфичен елемент во географската средина - Туристичко - географско проучување на атрактивно - мотивските вредности на просторот </div>

<p>1. Предмет на туристичката географија</p>	<p>Слајд/слика</p> <ul style="list-style-type: none"> • Теоретско - методолошки приод во туристичко - географското проучување • Постапни периоди во развојот • Опишување - патеписна литература, дескриптивност • Стадиум на содржинско изучување на феномените во просторот • Научна дисциплина - туристичка географија • Најмасовна појава во географската средина • Туризмот е комплексна и сложена појава • Туристички миграции, на секаде и во секое време • Разместеност и економска валоризација на сите тур - ресурси • Туризмот како збир на појави и односи кои произлегуваат од патувањето и престојот во просторот на некое место • Поврзаност и неодвоивост на туризмот со географската средина • Меѓузависност на законитостите, елементите и факторите
---	---

**2.
Цели и
задачи на
туристичката
географија**

Слајд/слика

ЗАДАЧИ

- Разрешувањето на проблемите преку научна вистина
- Откривање, диференцирање, утврдување
- Туристичка валоризација
- Интеракција: атрактивни, рецептивни, комуникативни фактори
- Поврзаност на елементите во контекст на развојот на туризмот
- Диференцијација на определени видови туризам
- Туристичка регионализација, регионални целини
- Просторни целини, држави, дестинации, зони, локалитети

<p>ЦЕЛИ: Теоретски и Практични</p>	<p>Слајд/слика</p> <p>ЦЕЛИ: теоретски и практични - есенцијалност на научната дисциплина</p> <p><u>ТЕОРЕТСКИ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Дефинирање, диференцијација, систематизација, фундираност <p><u>ПРАКТИЧНИ</u> - применливост на теоретските знаења во праксата -</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Дефинирање и издиференцираност ■ Класификација и типологија на туристичката потреба кон понуда ■ Насочување на туристичката понуда во просторните целини ■ Туристичка валоризација врз истражувачки процес ■ Валоризација на природните и антропогените елементи ■ Усогласување на градбата според еколошки критериуми ■ Избегнување на деградација, девастација ■ Диференцирање на повеќе видови туризам ■ Видови туристички промет во определен простор ■ Туристичка регионализација за туристичка намена ■ Размена и користење на туристичките искуства ■ Туристичко картографирање-карти, проспекти, ДВД филмови и сл. ■ Туристички маркетинг и пропаганда
---	---

**3.
Методи и
принципи на
туристичката
географија**

Слајд/слика

- Просторниот метод - истражувања, анкети и сл.
- Генетско - еволутивен метод, односите и појавите
- Метод на систематизација
- Компаративен метод
- Математичко - статистички
- Картографски метод
- Информатички метод
- Други методи (опсервација, моделирање, историски, анкетирање и интервју, сондирање, анализа, синтеза итн.)
- Принцип на научност, објективност, каузалност, интердисциплинарност итн.

4. Местото на туристичката географија во системот на науките

- Односот на туристичката географија спрема другите научни дисциплини

Економски науки

Биогеографија со педологија

Социолошки науки и проучувања

Демографија со демогеографија

Психологијата

Урбана географија

Медицина со медицинска
географија

Рурална географија

Историјата и историска географија

Сообраќајна географија

Етнологија со етнографија

Економска географија

Археологија со археогеографија

Политичка географија

Архитектура

Културна или хумана географија

Екологија со природна и животна
средина

Картографија

Физичка географија

Регионална географија

Геоморфологија

Просторно и урбанистичко
планирање

Климатологија со метеорологија

Географски информатички системи

Хидрологија и хидрогеографија

Други науки

- Туристичката географија како туризмолешка и географска научна дисциплина
 - Социологија на туризмот, психологија на туризмот, економика на туризмот, туристичко право, туристичка географија и други дисциплини

**5.
Поделба на
туристичката
географија**

Слајд/слика

1. ОПШТА

- ТЕОРЕТСКО МЕТОДОЛОШКИ ПРАШАЊА
- ФУНДАМЕНТАЛНИ ПРОУЧУВАЊА

2. РЕГИОНАЛНА

- ОДДЕЛНИ ДЕЛОВИ НА ПРОСТОРОТ, ДЕСТИНАЦИСКИ ПРИОД
- РЕГИОНАЛНИ РАМКИ, ДРЖАВИ, ЗОНИ, ЛОКАЛИТЕТИ, МЕСТА

3. ПРИМЕНЕТА

- ПРОСТОРНО И УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ
- ЛОЦИРАЊЕ НА ТУРИСТИЧКИ ОБЈЕКТИ И НИВНО УРЕДУВАЊЕ

**II.
ИСТОРИСКО-
ГЕОГРАФСКИ
РАЗВОЈ НА
ТУРИСТИЧКИТЕ
ДВИЖЕЊА**

Слајд/слика

- 1. Етапи или периоди во развој на туризмот**
- 2. Патувањата и патописите, претходница на туризмот**
- 3. Период на враќање во природата**
- 4. Појава на туризмот**
- 5. Етапи во современиот туризам**
- 6. Иднината на туристичките движења**

<p>1. Етапи или периоди во развој на туризмот</p>	<p>Слајд/слика</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Нема туристичко движење без патување ■ Секое патување не претставува и туристичко движење (<i>патникот открива, а туристот го посетува она што е откриено</i>) ■ Познати патувања поради: <i>проширување на географскиот хоризонт, трговски и религиозни цели, патописни истражувања, запознавање на други народи и цивилизации, поради одмор, разонода, спортски приредби, здравствени и други цели.</i> ■ Масовен, групен, поединечен
---	---

**1.
Етапи во
развој на
туризмот**

Слајд/слика

- **Појава и развој на туризмот од најстаро време до XIX век (претуристичка етапи на патувања)**
- **Развој на туризмот во XIX век (појава на туризмот)**
- **Развој на туризмот во XX век (современ туризам)**
- **Развој на туризмот и футуризмот во XXI век (иднината на туристичките движења)**

2.
Патувањата и
патописите
претходница на
туризмот
-пред
туристичка
етапа, или
етапа на
патувања-

Слајд/слика

- Патувања во стариот век

(Египет, Феникија, Персија, Кина, Индија,
Македонија, Грција, Рим:
експедиции, освојувања, патувања –
религиозни, спортски, забава, одмор)

ДЕЛФИ – антички театар

ДЕЛФИ - храм

Слајд/слика

Освојувањата на Александар III Македонски

Слајд/слика

ДЕЛОС – антички град и лечилиште

РИМ - колосеум

Патувањата и
патописите
претходница на
туризмот
-пред
туристичка
етапа, или етапа
на патувања-

Слајд/слика

- **Патувања во средниот век**

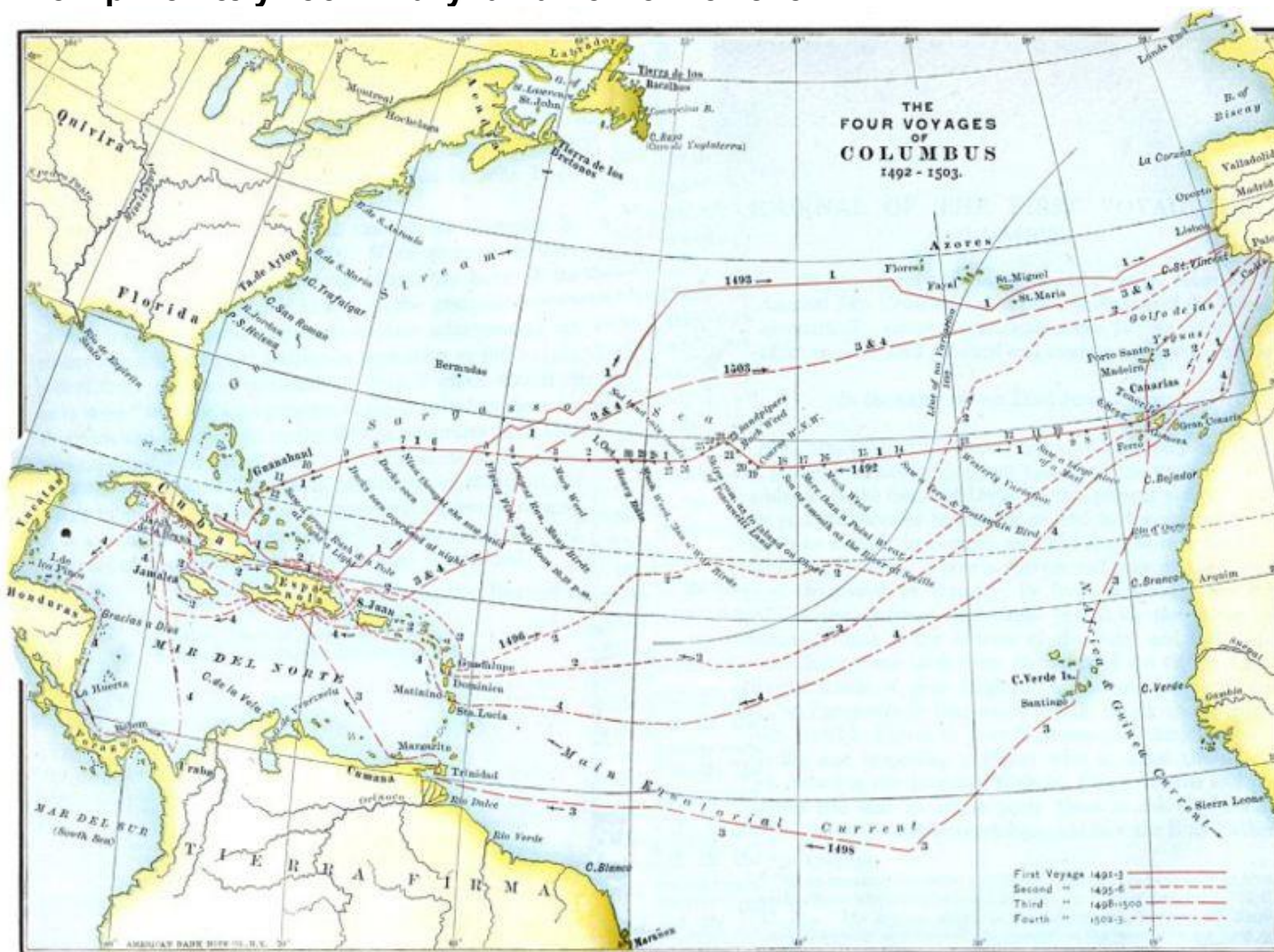
(термоминерални подрачја, религиозни центри,
експедициони патувања - географски откритија,
запознавање и освојување на новите територии)

Богопоклонство или аџилак, Ватикан - Рим 1300 година

Слајд/слика

Четири Колумбови патувања во Новиот свет

3.
Период на
враќање во
природата

■ Патувања во новиот век

1. Жан Жак Русо (1712-1778)

2. Јохан Волфганг фон Гете (1749-1832)

3. Џорџ Гордон Бајрон (1788-1824)

1.

2.

3.

„Човекот се раѓа слободен, а секаде е во окови“

Први
организирани
патувања

Слајд/слика

Cox & Kings
FOUNDED IN 1758

*Richard Cox
1718–1803,
founder of
Cox & Kings*

Гран Тур

Патување на
вљубеници во
природата,
авантуристи,
научници и сл.

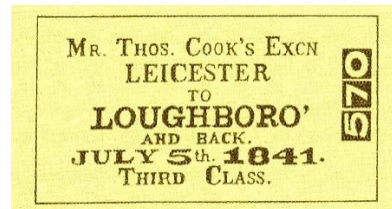
William Beckford's Grand Tour

<p>4. Појава на туризмот</p>	<p>Слајд/слика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Првата половина на 19 век, со појавата на железницата - Зборот „турист„ се јавува во Франција во 1830 г. од страна на Виктор Жакмон - „Писма,, - Анри Мари Беил (Стендал) „Мемоари на еден турист,, во 1838 г.
<p>Томас Кук (1808-1892)</p>	<div data-bbox="591 580 1093 1337" data-label="Image"> </div> <ul style="list-style-type: none"> - Во Англија во 1841 година е организирано прво туристичко патување со железница на група од 570 туристи. - Туристите имале обезбедено сместување, исхрана и водич. - Во 1845 г. и прво комбинирано Патување железница со брод до Ирска. - Во 1851 г. Ја основал првата туристичка агенција - Во 1860 г. Прво туристичко патување во Америка - Патувања за Палестина, Мека, Египет и сл. - Во 1871 г. Прво туристичко патување околу светот. Кукова патничка компанија - агенција.

Слајд/слика

Факсимил на последниот туристички билет; Првото и последното лого на Томас Кук, Туристичка компанија - агенција

Слајд/слика – Карикатури, исмејување на првите туристи, средина на 19 век

5.
Етапи во
современиот
туризам

- Од првите туристички патувања до Првата светска војна

Епоха на туризмот на привилегираните класи

- ПOMEЃУ двете светски војни

Епоха на туризмот на привилегираните класи

- По втората светска војна до денес

Епоха на масовен туризам на сите класи

-од социјален туризам до монденски туризам-

Експанзија на меѓународен туризам

Светска туристичка организација (WTO)

**27.септември Светски ден на туризмот
(прогласен 1980 г.)**

**6.
Иднината на
туристичките
движења
(од туризам до
футуризам)**

Слајд/слика

■ **Космички или вселенски туризам -футуризам**

Денис Тито 2001 (САД)

Марк Шартлуорт 2002 (ЈАР-ВБ)

Грегори Олсен 2005 (САД)

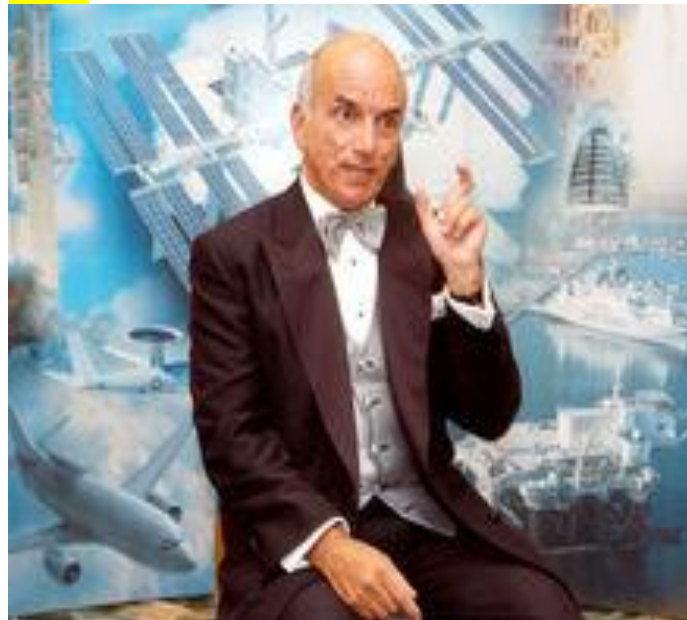
Ануше Ансари 2006, (САД–Иран)

Чарлс Шимони 2007 (САД–Унгарија)

Ричард Гриот, 2008 (САД–ВБ)

Ги Ла Либерте 2009 (Канада)

ТИТО

АНУШЕ

Слајд/слика

(24.10.2008)

Капсулата за враќање од рускиот вселенски брод „Сојуз“ со 17-иот екипаж на Меѓународната вселенска станица и вселенскиот турист се спуштија на земја во степата на Казахстан, пренесе ИТАР-ТАСС. Се мина добро. Екипажот изјави дека се чувствува добро, изјави портпаролот на Центарот за управување со полетите.

Двајцата руски космонаути Сергеј Волков и Олег Кононенко на вселенската станица работеа од април. Тие во орбитата минаа 198 дена.

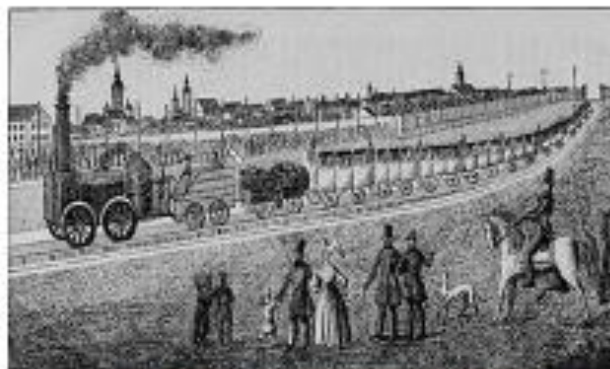
Шестиот вселенски турист, американецот Ричард Гриот, полета во Вселената на 12 октомври. Тој за 12-дневната вселенска авантура плати 35 милиони долари.

Гариот е син на американски астронаут на НАСА. Волков, исто така, е второ поколение на астронаути.

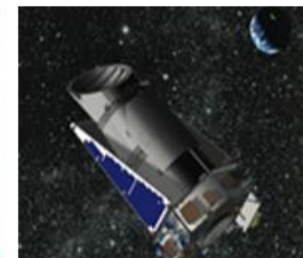
Заедничкиот лет во моментов имаше и симболично значење бидејќи руско-американските односи се исклучително затегнати, забележуваат агенциите.

Слајд/слика

Слајд/слика

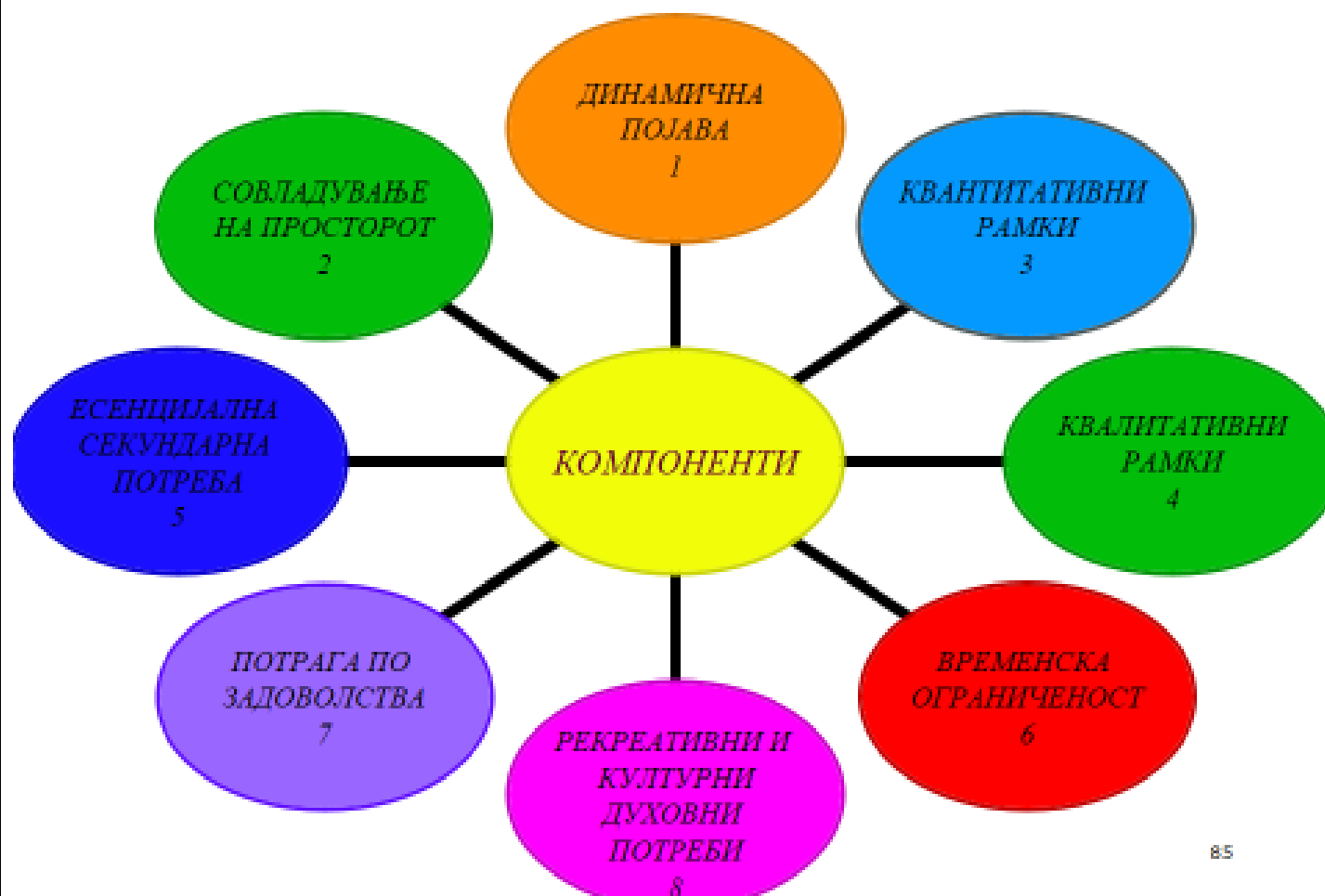
**III.
ТУРИЗМОТ
КАКО
ПРОСТОРНО-
ГЕОГРАФСКА
ПОЈАВА И
ВРЕДНОСТ**

1. Туризмот како миграциона појава
2. Просторно - содржинска основа на туризмот
3. Географската положба како туристичка вредност
4. Интеграција географска средина - туризам

1.
Туризмот
како
миграциона
појава

Слајд/слика

1. Туризмот како миграциона појава

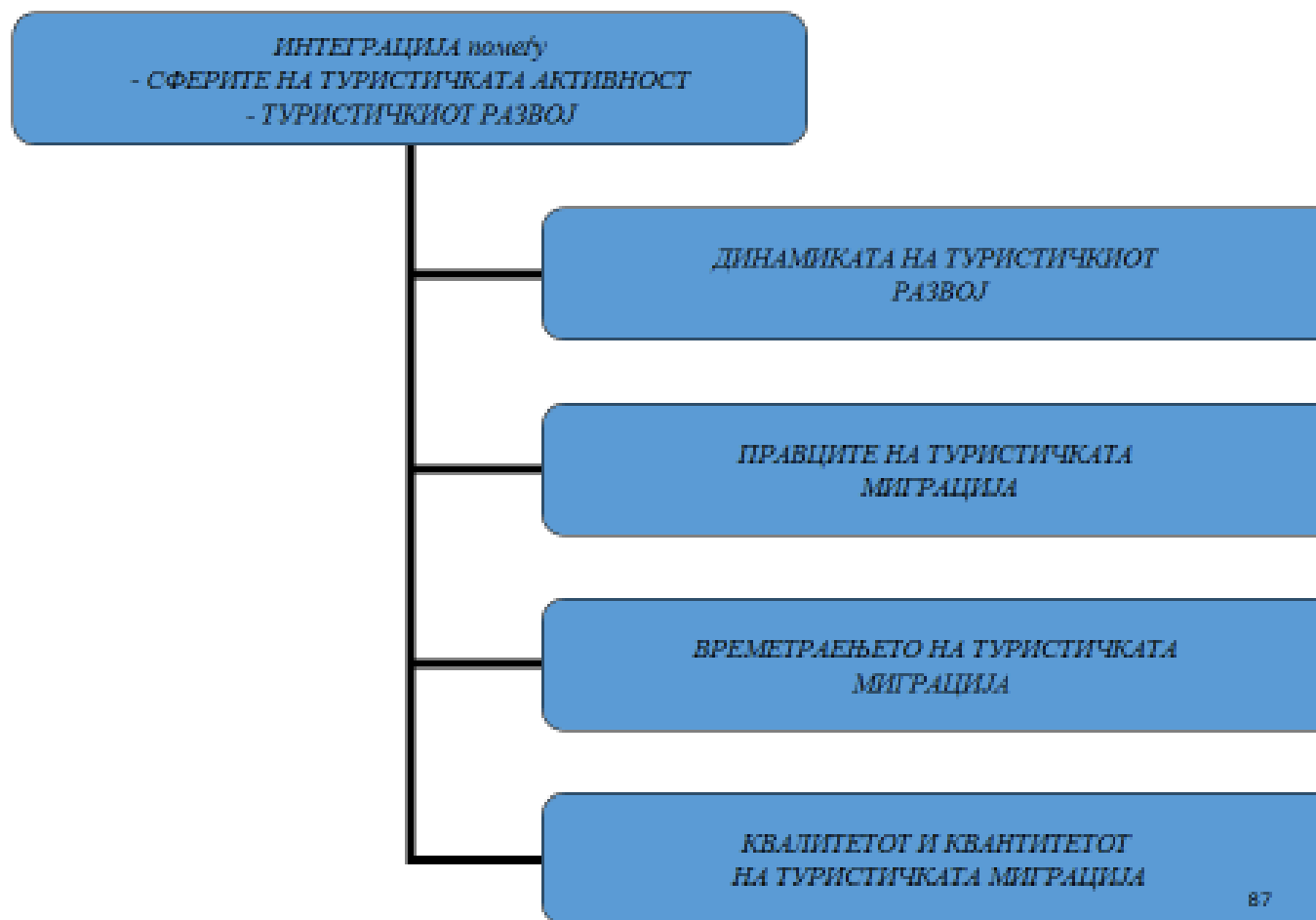

85

2. Просторно - содржинска основа на туризмот

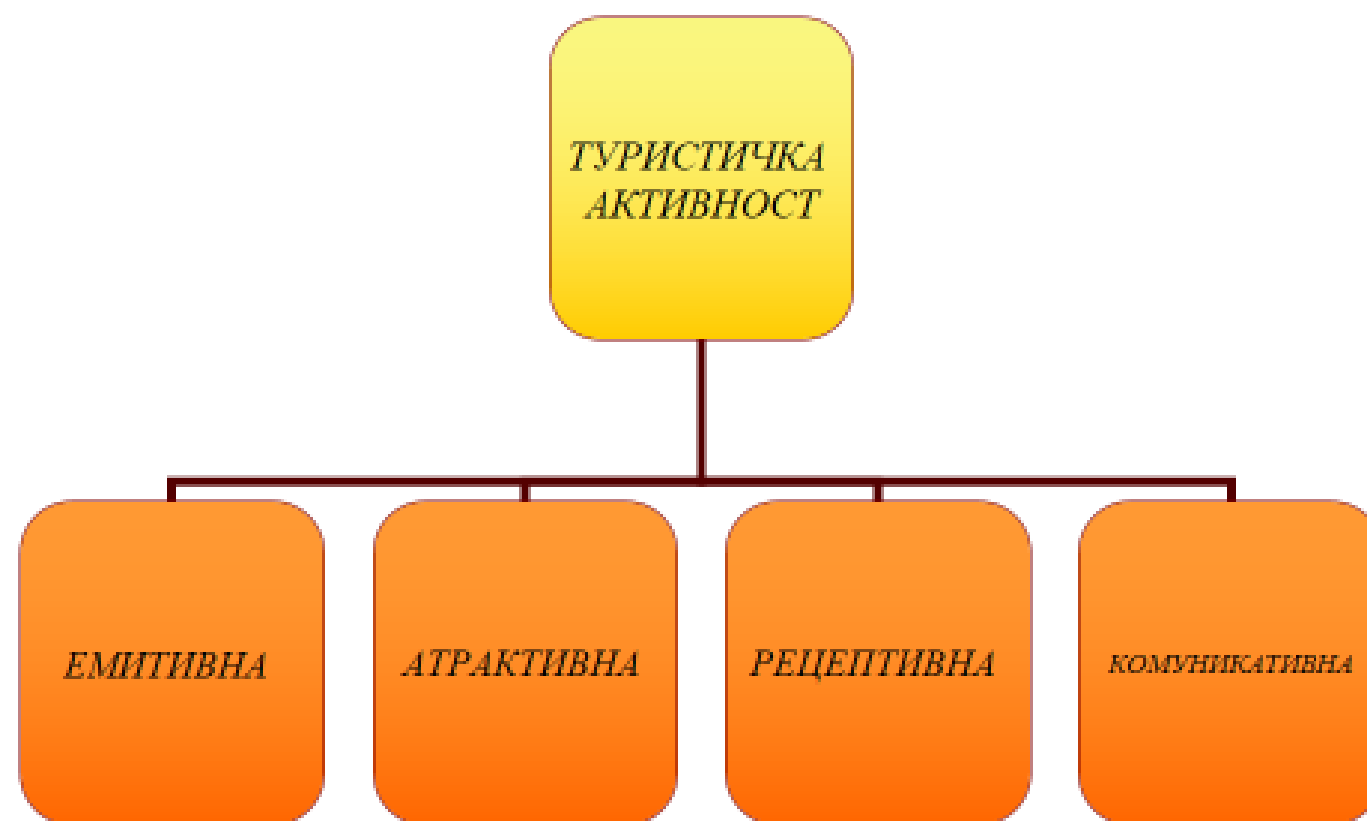
Слајд/слика

2. Просторно - содржинска основа на туризмот

Слајд/слика

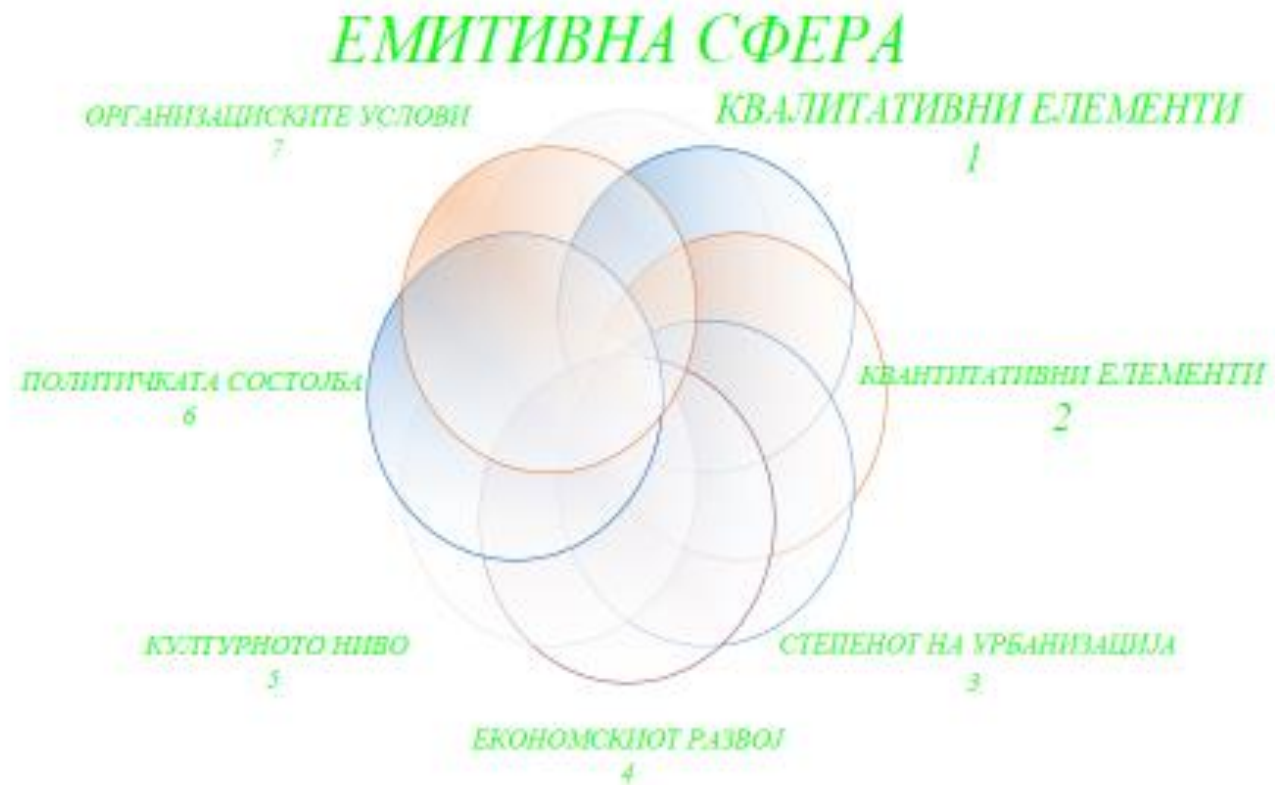
Просторно - содржинска основа на туризмот

89

Слајд/слика

Просторно - содржинска основа на туризмот

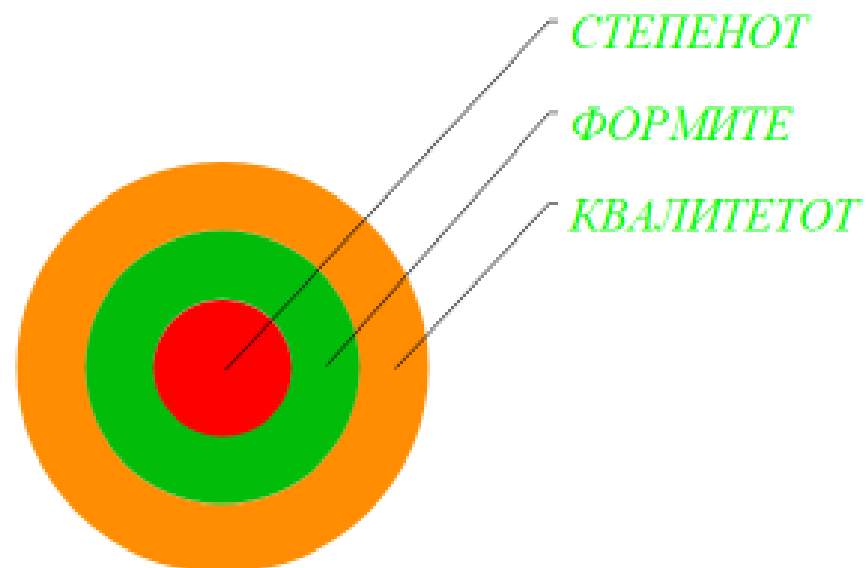

91

Слајд/слика

Просторно - содржинска основа на туризмот

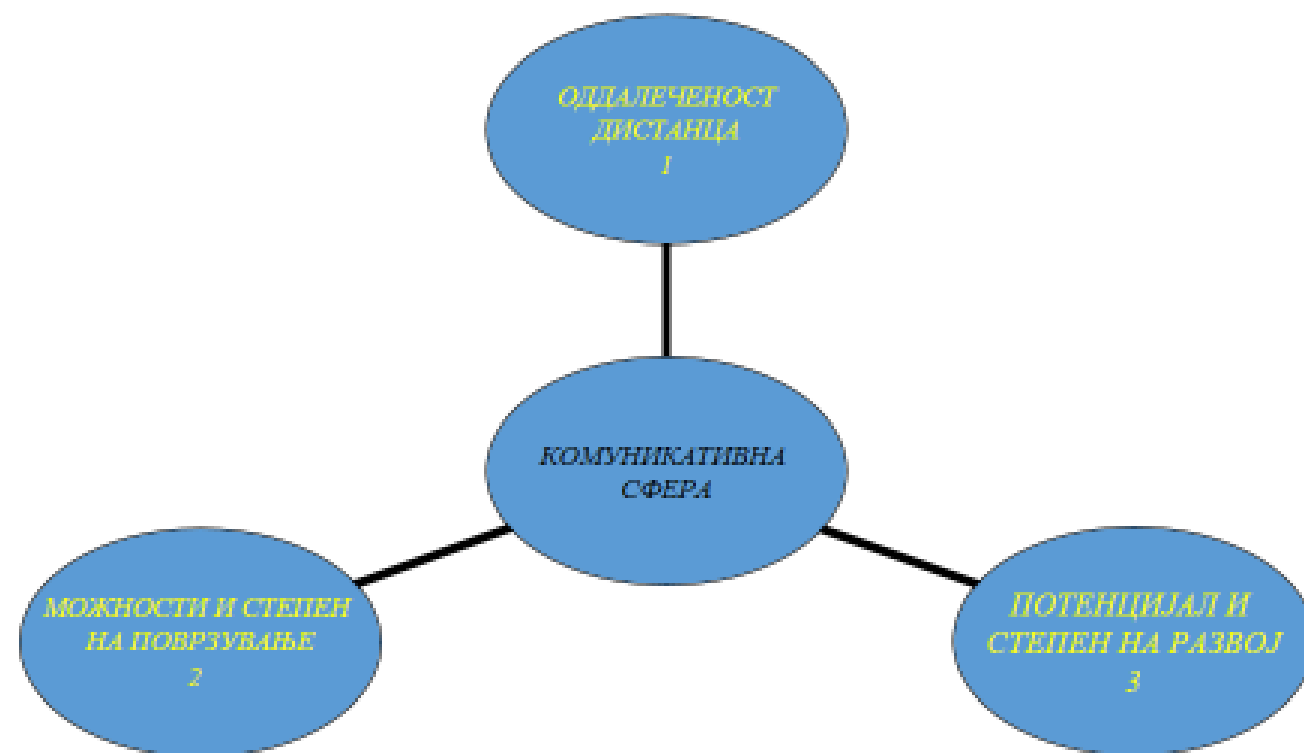
Атрактивно - рецептивна сфера

93

Слајд/слика

Просторно - содржинска основа на туризмот

95

Слајд/слика

ДОБРАТА ПОВРЗАНОСТ ИМПЕРАТИВ ЗА ТУРИСТИЧКИ РАЗВОЈ

ИЗРАЗИТА ЕМИТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНИ АТРАКТИВНО- РЕЦЕПТИВ. СФЕРА	ДОБРА ПОВРЗАНОСТ	РАЗВИЕН ТУРИЗАМ
ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНА ЕМИТИВНОСТ	НЕ ДОВОЛНО РАЗВИЕНА АТРАК.- РЕЦЕПТИВ. СФЕРА	ЛОША ПОВРЗАНОСТ	ПОТЕНЦИЈАЛ ЗА РАЗВОЈ
СЛАБА ЕМИТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНА АТРАКТИВНО- РЕЦЕПТИВ. СФЕРА	ДОБРА ПОВРЗАНОСТ	НЕ Е МОЖЕН РАЗВОЈ ДО ПРОМЕНА НА ЕЛЕМЕНТИТЕ
РАЗВИЕНА ЕМИТИВНОСТ	ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНА АТРАКТИВНО- РЕЦЕПТИВ. СФЕРА	СЛАБА ПОВРЗАНОСТ	ПОТЕНЦИЈАЛНА МОЖНОСТ ЗА РАЗВОЈ
СЛАБА ЕМИТИВНОСТ	СЛАБО ВЛИЈАНИЕ НА АТРАКТИВНО- РЕЦЕПТИВ. СФЕРА	ЛОША ПОВРЗАНОСТ	НЕМА ТУРИСТИЧКИ РАЗВОЈ

87

**3.
Географската
положба
како
туристичка
вредност**

Слајд/слика

3. Географската положба како туристичка вредност

- **МАТЕМАТИЧКИ ПАРАМЕТРИ**
- **ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКИ
ПАРАМЕТРИ**
- **ПРОСТОРНО-ГЕОГРАФСКИ
ПАРАМЕТРИ**
- **ФУНКЦИОНАЛНИ ПАРАМЕТРИ**
- **ГОЛЕМИНА НА ВЛИЈАНИЕТО**
- **ПОВОЛНОСТ НА ПОЛОЖБАТА**

99

Слајд/слика

Географската положба како туристичка вредност

АСТРОНОМСКО-МАТЕМАТИЧКИ ПАРАМЕТРИ

ГЕОГРАФСКА ШИРОЧИНА И ДОЛЖИНА

НАДМОРСКА ВИСОЧИНА

ДИСТАНЦИ - ОДДАЛЕЧЕНОСТИ

ТЕРИТОРИЈА - ПОВРШИНА

ДЕСТИНАЦИЈА - ЛОКАЦИЈА

ЧАСОВНИ ЗОНИ

101

Слајд/слика

Географската положба како туристичка вредност

ФИЗИЧКО-ГЕОГРАФСКИ ПАРАМЕТРИ

- **Туристичко - географска положба**
- **Релјеф (планина, котлина, поле, висорамнина)**
- **Брегови (морски, езерски, речен брег)**
- **Геоморфолошки облици (пештери, релјефни фигури, глечери и сл.)**
- **Климатски параметри**
- **Хидрографски параметри**
- **Биогеографски параметри**
- **Геолошки и педолошки параметри**

103

Слајд/слика

Географската положба како туристичка вредност

ПРОСТОРНО-ГЕОГРАФСКИ ПАРАМЕТРИ
(просторно - географска положба)

Во рамките на определена географска средина

Спрема главните туристички правци

Спрема емитивните простори и земји

Спрема конкурентните просторни целини

105

Слајд/слика

Географската положба како туристичка вредност

• ФУНКЦИОНАЛНИ ПАРАМЕТРИ

- Транзитност

(транзитен туризам, промоција на туристичките вредности, во функција на развој на туризмот)

- Контактност

(развиени земји, различни политички системи, групации, држави, континенти, климатски и биогеографски услови и сл.)

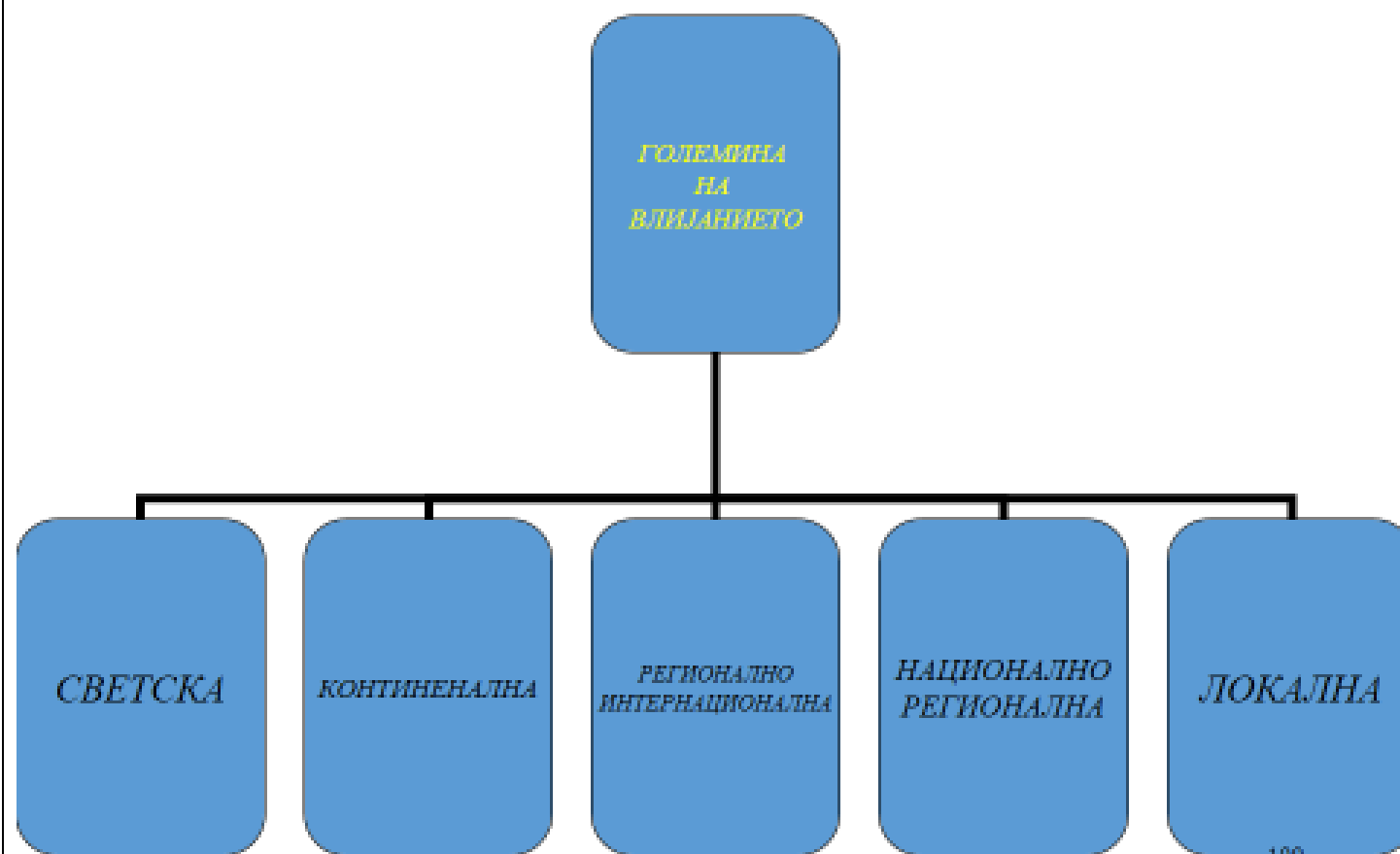
- Поливалентност

(положба на географскиот простор во функција на туризмот)

107

Слајд/слика

Географската положба како туристичка вредност

100

**4.
Интеграција
географска
средина –
туризам**

Слајд/слика

4. Интеграција географска средина - туризам

- **ТУРИЗМОТ ФАКТОР НА ГЕОГРАФСКАТА СРЕДИНА**
- **ТУРИЗМОТ СОДРЖИНСКИ ЕЛЕМЕНТ НА ГЕОГРАФСКАТА СРЕДИНА**
- **ТУРИЗМОТ ДЕЛУВА ФИЗИОНОМСКИ НА ГЕОГРАФСКАТА СРЕДИНА**
- **ПОВЕЌЕДИМЕНЗИОНАЛНОСТ НА ТУРИЗМОТ ВРЗ ГЕОГРАФСКАТА СРЕДИНА**

113

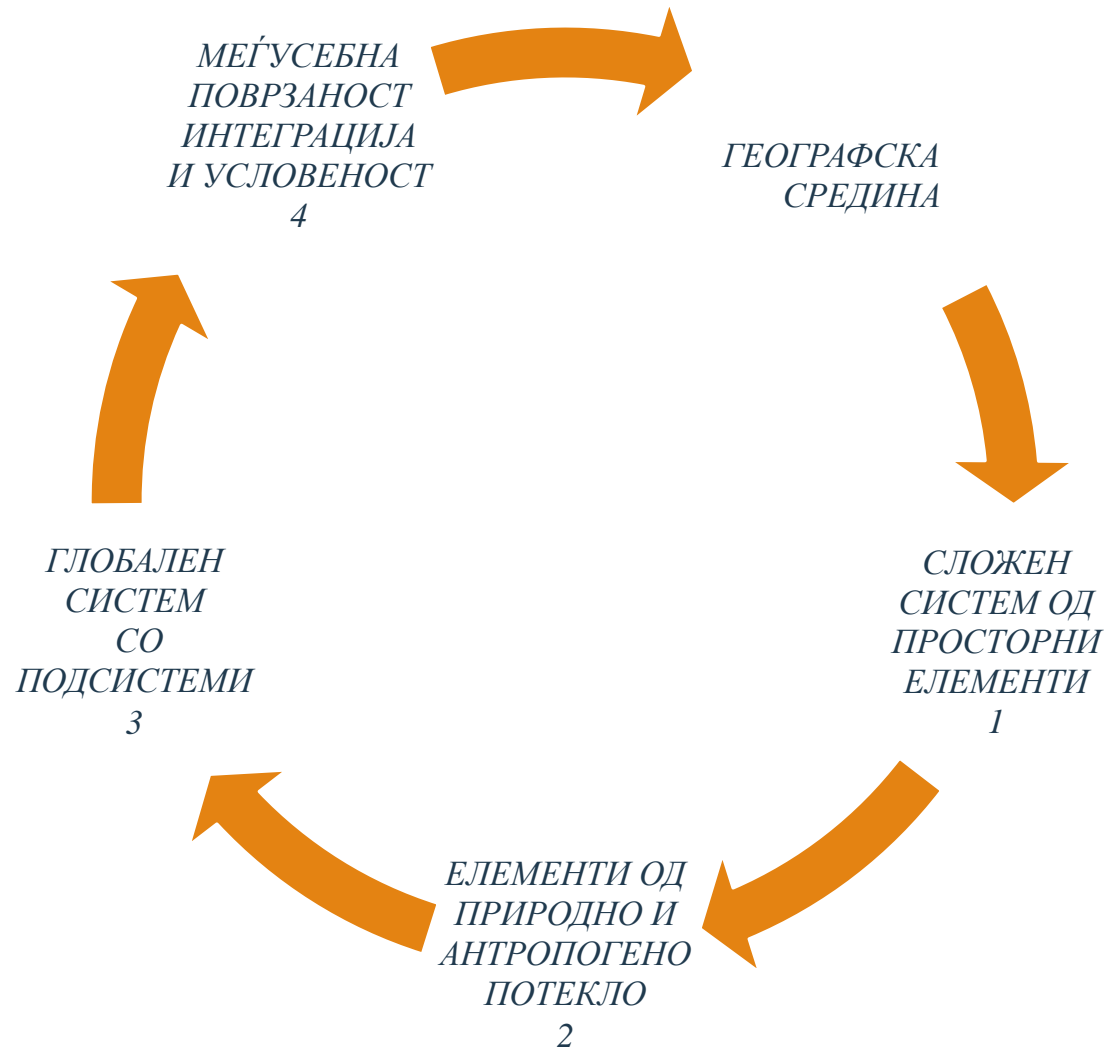
IV. ЕЛЕМЕНТИ И ОБЛИЦИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА

Слајд/слика

1. Просторни елементи на туризмот во географската средина
2. Општествени елементи на туризмот во географската средина
3. Просторни односи на туристичките движења
4. Функционални елементи
5. Рекреативни елементи
6. Културни елементи
7. Облици на туристичките движења
8. Туристички движења

**1. Просторни
елементи на
туризмот во
географската
средина**
(природните
потенцијали за
развој на
туризмот)

Слајд/слика

Слајд/слика

- Небесните тела и вселенските појави
- Геолошки туристички вредности
- Релјефот и туризмот
- Туристичко значење на времето и климата
- Водата и туризмот
- Растителниот и животинскиот свет и туристичката активност

Небесни тела и
вселенски
појави

Слајд/слика

1. Небесните тела и вселенските појави

- Развој на науката и техниката
- Туристите ги следат научниците во освојување на географската средина
- Амазонија, Антарктик, Арктик
- Астрономија – астрономски предавања
- Космички туризам
- Астротуризам - набљудувања на: „метеорски дождови,, комети, Млечниот пат-маглини, галактики, изгрев-залез на Сонцето, затемнувања на сонцето и месечината, Месечина, планети, Поларна светлина, Виножито, опсерватории, свезди, созвездија, планетариуми и сл.

123

Амазонија
Амазон

Слајд/слика

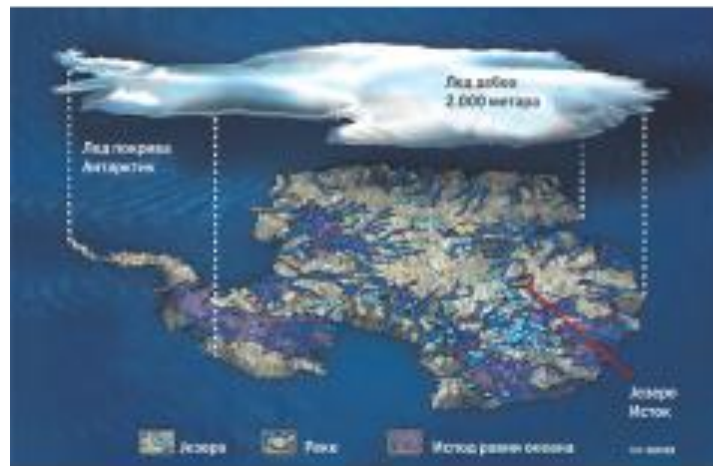

Арктик
Антарктик

Слајд/слика

А
Р
К
Т
И
К

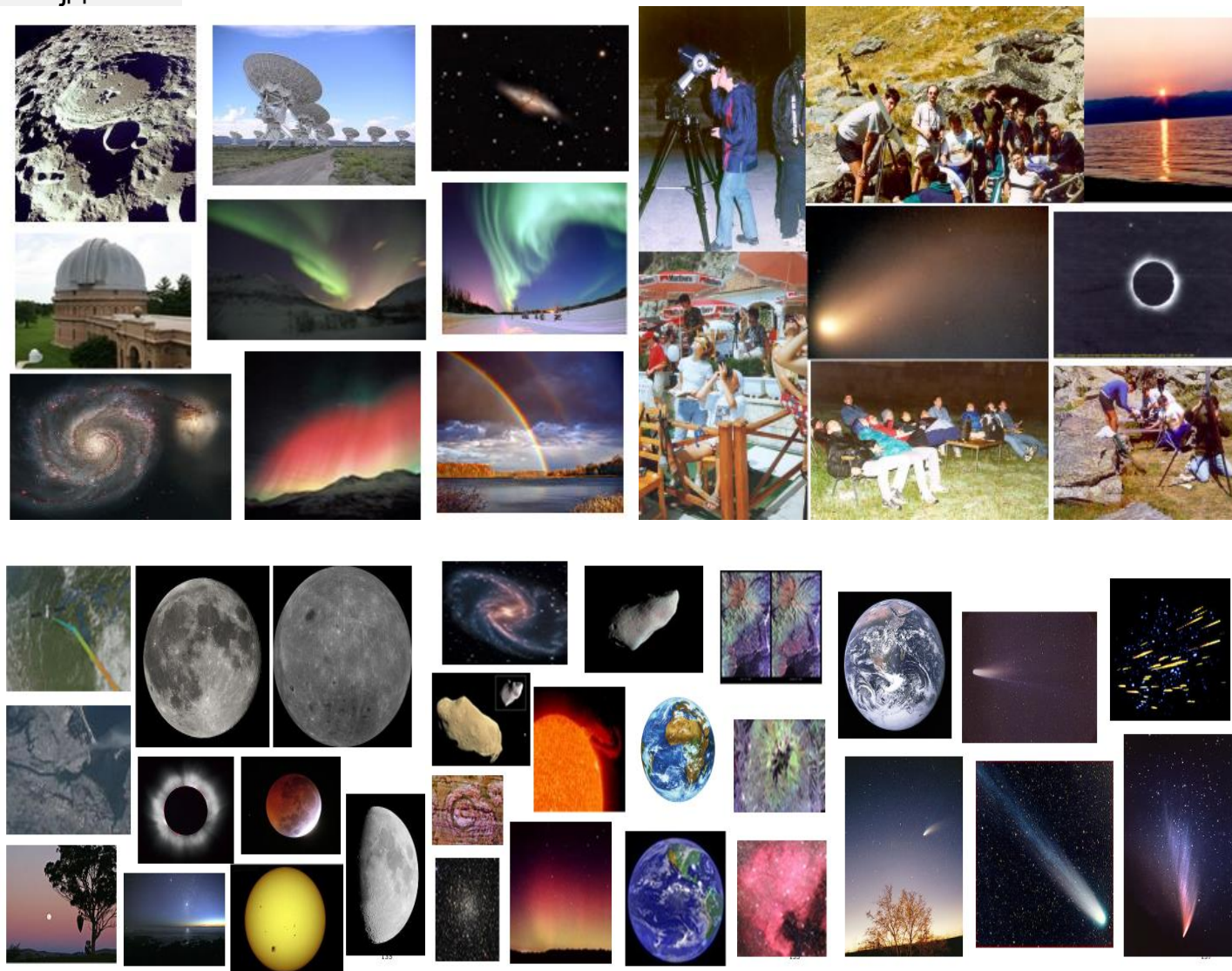

А
Н
Т
А
Р
К
Т
И
К

Небесни
појави,
Набљудување,
Фотографирање,
Астротуризам

Слајд/слика	
-------------	--

Геолошки
појави

Слајд/слика

2. Геолошки туристички вредности

- Геолошки појави
- Клаустоболити
- Карпи и Минерали
- Фосили
- Рудници
- Геолошко-минеролошки музеи

Релјеф	<p>Слајд/слика</p> <h3>3. Релјефот и туризмот</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Возвишенија и вдлабнатини • Интеракциски карактер – природните елементи (клима, вода, растителен и животински свет со антропогените елементи • Повеќедимензионалност (туризам-релјеф) • Влијателен фактор за локација, сообраќај (патен, железнички, воден, воздушен), друга инфраструктура, • Атрактивно-рецептивна сфера • Макро и микро релјефни облици • Планини, вулкани, кањони, клисури, крајбрежен релјеф, глацијални релјефни форми, еолски релјефни форми, пештери, карстен релјеф, камени фигури, ерозивни форми и др. <p>143</p>
--------	--

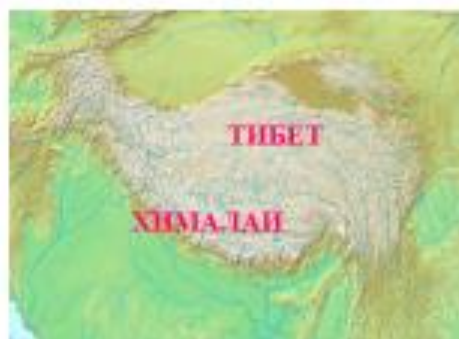
Планини

Слајд/слика

Планини

Стари, млади. Високи, средни, ниски

Каракорум, Памир, Хиндукуш...

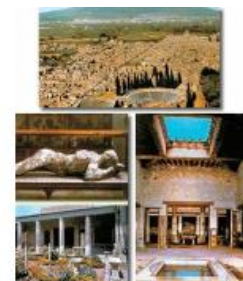
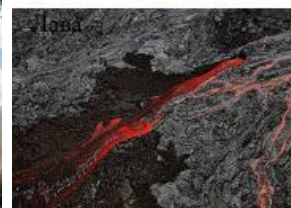

Планинарење Вулкани Кањони Клисури

Слајд/слика

Планинарење, планинарски
домови, скијање

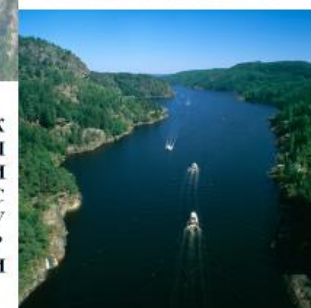

Г
Р
А
Н
Д

К
А
Њ
О
Н

КАЊОН

К
Л
И
С
У
Р
И

Крајбрежни
брегови
Ледници-
гледери
Валови
Циркови
(Планински
езера)

Слајд/слика

Видови песочни брегови

ЛЕДНИЦИ-ГЛЕЧЕРИ

ВАЛОВИ, ЦИРКОВИ, МОРЕНСКИ МАТЕРИЈАЛ

ВАЛОВОСКО ЕЗЕРО

ПЛАНИНСКО

Циркови

П
Л
А
Н
И
Н
С
К
И

Пустини

Слајд/слика

САХАРА

Чадска пустина

Песочна пустина

Камена фигура сред пустина

ПЕШТЕРИ

Човечка рипка

Пештери

Време и
клима

Слајд/слика

4. Туристичко значење на времето и климата

Т
И
П
О
В
И
Н
А
К
Л
И
М
А

ТОРНАДО

Вода

Океани,
Мориња,
Езера

Гејзери

Слајд/слика

5. Водата и туризмот

Old Faithful Geyser - next eruption 4:57 PM +/- 10 minutes Mon May 26, 2008 - 03:30:47 PM - Exposure 449

Реки

Слајд/слика

Водопади
Езера

Атоли

Флора

Слајд/слика

6. Растителниот и животинскиот свет и туристичката активност

Фауна

<p>2. Општествени елементи на туризмот во географската средина <i>(антропогенит е вредности за развој на туризмот)</i></p>	<p>Слајд/слика</p> <ul style="list-style-type: none"> • Општествените елементи во туристичката емитивна сфера • Сообраќајот и туризмот • Рецептивните капацитети како просторен елемент на географската средина • Културата и туризмот во географската средина
---	--

Слајд/слика

- Антропогените вредности за развој на туризмот
- Демографските општествени карактеристики
- Урбаните средини
- Руралните средини
- Културно-историски споменици
- Религијски објекти
- Стопански објекти
- Животен стандард и квалитетот на живеење, урбанизација, индустријализација, моторизација, автоматизација, ИКТ, технологијата, глобализација и сл.
- Најразвиените земји се и најсилни емитивни земји

<p>Антропогените вредности за развој на туризмот</p>	<p>Слајд/слика</p> <p>ДИРЕКТНИ чинители</p> <ul style="list-style-type: none"> • За сместување (туристички капацитети) • За стопанство (туристичко-угостителски објекти) <p>ИНДИРЕКТНИ чинители</p> <ul style="list-style-type: none"> • Административни објекти • Образовни објекти • Социјални објекти <p>Други објекти</p>
--	--

Слајд/слика

- Културно-историско наследство
- Културно-историски споменици
- Етно-социјални вредност
(музеи-Лувр, Ермитаж, Прадо, Каиро и др.)
- Манифестации (фестивали, оскар,
карневали, манифестации – спортски и сл.)
- Амбиентални вредности
(архитектура, квартави, трговски центри и сл.)
- Пејсажни вредности: природни и антропогени
(планински, рамничарски, урбани, рурални)

Слајд/слика

Културно-историско наследство

Културно-историски споменици

- **Цивилизации на стариот свет**

Египет, Месопотамија, Феникија, Персија, Индија, Кина, Јапонија, Македонија, Грција, Рим

- **Цивилизации на новиот свет**

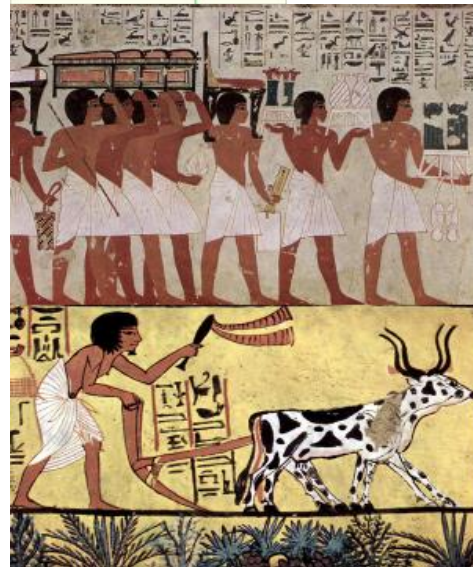
Америка (Маи, Ацтеки, Инки, Иднијанци), Африка (разни народи), Австралија (Абориџини), Нов Зеланд (Маврите) и др.

Цивилизациии на стариот свет

Египет,
Месопотамија,
Феникија,
Персија,
Индија,
Кина,
Јапонија,
Македонија,
Грција,
Рим

Слајд/слика

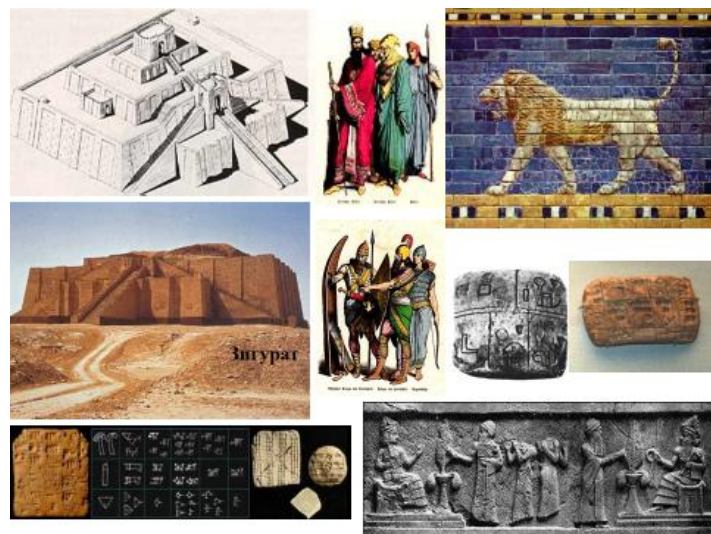
ЕГИПЕТ

Слајд/слика ЕГИПЕТ

МЕСОПОТАМИЈА

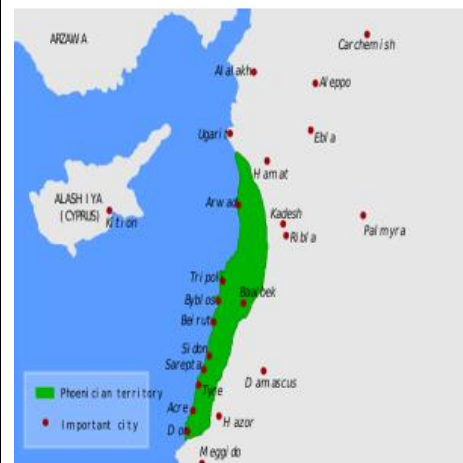
Слајд/слика

ПАНОРАМИ НА ПЕРСОПОЛИС

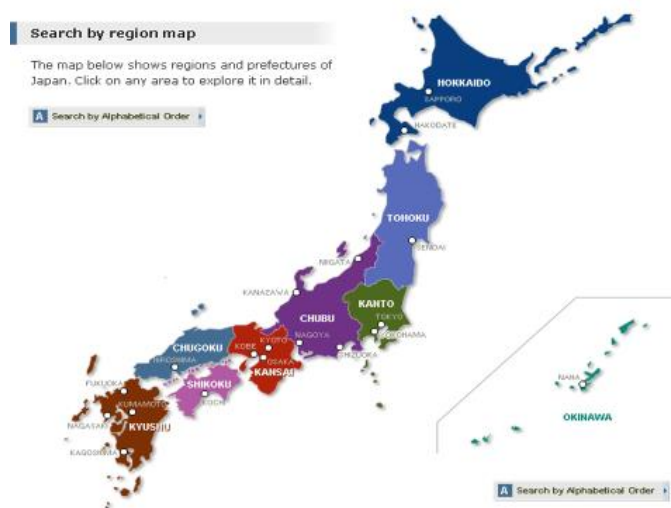
ФЕНИКИЈА

Таумхал

Слајд/слика

Слајд/слика

МАКЕДОНИЈА

РИМСКА ИМПЕРИЈА

ГРЦИЈА

ГРЦИЈА

253

РИМ

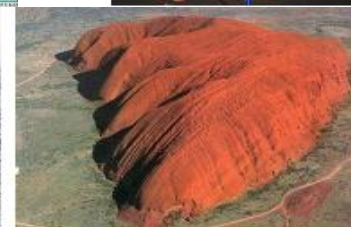
Цивилизации на новиот свет

Америка (Маи,
Ацтеки, Инки,
Иднијанци),
Африка (разни
народи),
Австралија
(Абориџини),
Нов Зеланд
(Маврите) и др.

Слајд/слика

Слајд/слика

Слајд/слика

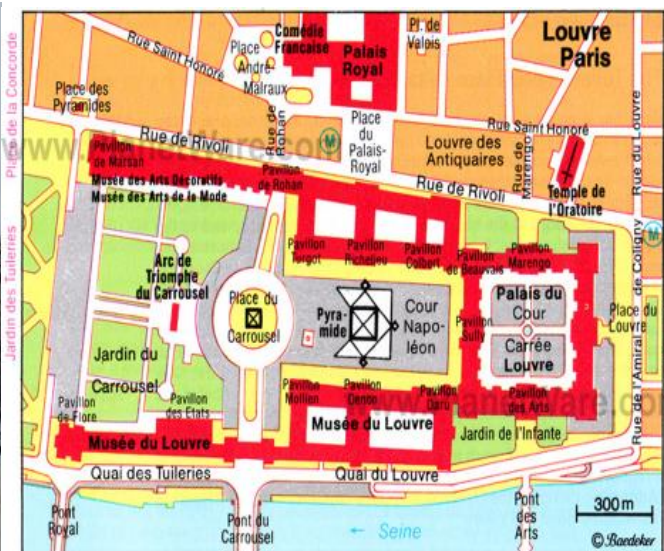
Антропогените вредности за развој на туризмот

- Етно-социјални вредност
(музеи-Лувр, Ермитаж, Прадо, Каиро и др.)
- Манифестации
(фестивали, оскар, карневали, манифестации
-спортски и сл.)
- Амбиентални вредности
(архитектура, квартави, трговски
центри и сл.)
- Пејсажни вредности: природни и антропогени
(планински, рамничарски, урбани, рурални)

271

Слајд/слика

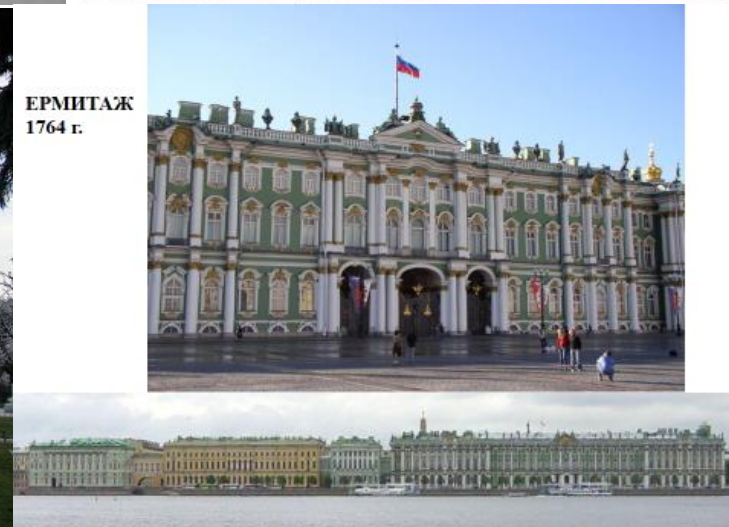
ЛУВР, 1793 г.

ПРАДО, 1819 г.

ЕРМИТАЖ
1764 г.

СООБРАЌАЈОТ И ТУРИЗМОТ

- Комуникативна сфера
 - застарена и современа
 - стимулатор на развојот
 - основни фактори

(цена на превозот, брзина, еластичност во приспособување, комфор и удобност, поволности, безбедност, видови сообраќајни средства)

Слајд/слика

ЖЕЛЕЗНИЧКИ СООБРАЌАЈ

- Појава почеток на XIX век
- Први вагони ресторани во Канада 1867 г.
- Први коли за спиење во САД во 1880 г.
- Во Европа, вагон-ресторани со спални коли во 1883 г. Париз-Истамбул „Ориент Експрес“,
- Пругите од 16000 км (1846) на 1,500000 км. (2006)
- Најгуста и најдолга Северна Америка и Европа
- Туристички вагони (панорамски можности, комфор)
- Експресни возови
- Жичарници, ски лифтови

283

ВОЗДУШЕН СООБРАЌАЈ (АВИОНСКИ СООБРАЌАЈ)

- Почеток во 1903 година, пвиот авион и лет
- Како превозно средство во 1930 г.
- Значајно средство во туризмот по Втората светска војна
- Совладување на континенти, океани, пустини, предели, планини, пустини, области, простори
- Бројот на комерцијални авиони над 6000 а на мали авиони над 250.000. Џиновски авиони со 500 патници
- Аеродроми
 - Хелиодроми (хеликоптер)
 - Хидродроми (хидроавион)С
- Спејшатл (вселенски брод)

287

ПАТЕН СООБРАЌАЈ

- Доминантен вид на сообраќај
- Превоз на патници-туристи
- Крајот на XIX век први автомобили
- Во 1900 г. 11000, денес над 400 мил. автомобили
- Вкупна должина на патната мрежа 20 мил.км.
- Автопатишта
 - Најважни патни правци
 - Тунели
 - Мостови
 - Патни јазли
 - Патни терминали и сл.
- Во вкупниот превоз на патници туристите учествуваат со 60-70%

285

СООБРАЌАЈ НА ВОДА

- Долга традиција
- Пароброд 1807 г.
- Во 1901 г. Пароброд со турбини
- Бродови и пристаништа
- Денес 900 мил. БРТ
- Канали, речен, езерски и поморски сообраќај)
- Специјални марини (јахти и глисери)
- Хидробус (мал брод-воден автобус)
- Крстосување како ексклузивна туристичка понуда (Крузери-големи патнички бродови)
- Траектни линии

289

Слајд/слика

**Рецептивните капацитети како просторен
елемент на географската средина**

- Сместување, исхрана, пиење,
забава, спорт, рекреација, превоз,
други услуги
- Хотели, ресорани, казина, спортски
терени
- Паркови, шеталишта, тримпатеки,
видиковци, водоскоци, фонтани,
скулптури, споменици, музеи,
паркиралишта, пристаништа, паркови

**Културата и туризмот во
географската средина**

- Културно наследство
(музеи, споменици)
- Културата добива економска вредност
- Комплементарност помеѓу културата,
угостителството и туризмот
- Подигнување на степенот на човековиот
културен карактер
- Културен туризам

203

**3.
Просторни
односи на
туристичките
движења**

Слајд/слика

3. Просторни односи на туристичките движења

• Особини на туристичко-географската положба

- Однос на мотивите према правците на движења
- Светски, континентални, регионални и локални

• Разместеност на мотивите

- Број на мотивите на една територија
- Меѓусебни односи на мотивите

• Територијалност

- Однос на мотивните во матичните места
- Атрактивноста на туристичката зона е обележана како контрактивна зона
- Секое туристичко подрачје има контрактивна зона
- Дисперзивна зона – зона од каде поаѓаат туристите

• Поврзаност

- Однос помеѓу поврзаноста и туристичките движења
- Атрактивноста на туристичките мотиви влијае на поврзаноста
- Добрата поврзаност ги стимулира туристичките движења

295

**6.
Културни
елементи**

Слајд/слика

6. Културни елементи

- **Културно збогатување на туристот во текот на патувањето**

ЕЛЕМЕНТИ

- **Информираност**

- Усно, визуелно, печатено, сликовито и сл.

- **Запознавање**

- Набљудување

- **Контактирање**

- Директни контакти

- **Доживување**

- Сетила, емоции

- **Културно значење на туристичките движења**

- Позитивни ставови према мотивите на туристичките движења

- Подигнување на туристичка културна свест

299

7. Облици на туристичките движења

8. Туристички движења

Слајд/слика

7. Облици на туристичките движења

- **Основни облици на туристички движења**
 - Рекреативни, културни, екскурзии и излетнички движења
- **Мотивски облици на туристички движења**
 - Приморски туризам, планински, градски, бањски, манифестациони и сл.
- **Географски облици на туристички движења**
 - Национални, меѓународни
- **Социолошки облици на туристички движења**
 - Индивидуални, семејни, групни
- **Транспортни облици на туристички движења**
 - Железнички, мото-туризам, воздухопловен, поморски итн.
- **Други облици на туристички движења**
 - Старосни облици, дедски, младински, мешовити, сезонски...

8. Туристички движења

- Железнички сообраќај
- Автомобилски сообраќај
- Поморски сообраќај
- Речен сообраќај
- Воздушен сообраќај
- Други видови сообраќај
- Споредбени карактеристики на сообраќајните гранки

303

**V.
ФАКТОРИ НА
ТУРИСТИЧКИТ
Е ДВИЖЕЊА**

Слајд/слика

**V. ФАКТОРИ НА
ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА**

- 1. Економски фактори**
- 2. Политички фактори**
- 3. Културни фактори**
- 4. Организациони фактори**

305

1. Економски фактори

1. Иницијални економски фактори
2. Рецептивни економски фактори
3. Рентабилни на тур.предвидувања
4. Степен на економска тур.развиеност
5. Способност на тур.инвестиции

2. Политички фактори

1. Иницијални политички фактори
2. Рецептивни политички фактори

307

3. Културни фактори

1. Степен на општа образованост
2. Туристичка култура
3. Рецептивни културни фактори
4. Услужност
5. Содржина на туристичкиот престој

4. Организациони фактори

1. Иницијативни организации и клубови
2. Попагандно-информативна служба
3. Организација на превозот
4. Организација на сместувањето
5. Организација на престојот

309

**VI.
МОТИВИ НА
ТУРИСТИЧКИТЕ
ДВИЖЕЊА**

Слајд/слика

VI. МОТИВИ НА ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА

1. Дефиниција, својства и видови мотиви

2. Иницијативни мотивски фактори

3. Атрактивни мотивски фактори

(атрактивни, куриозитетни, атрибутни, естетски)

4. Природни туристички мотиви

5. Културни или антропогени туристички

МОТИВИ *(етносоцијални, уметнички, амбиентални, манифестациони, и пејзажни)*

6. Рецептивни мотивски фактори

7. Комуникативни мотивски фактори

311

VII. ВИДОВИ ТУРИЗАМ И НИВНА ВАЛОРИЗАЦИЈА

Слајд/слика

VII. ВИДОВИ ТУРИЗАМ И НИВНА ВАЛОРИЗАЦИЈА

Видови туризам

- според национална припадност на туристите (меѓународен-надворешен или странски, национален-внатрешен или домашен)
- во зависност од потребата (бањски, рекреативен, спортски, културен, службен, религиозен-верски, општествен, транзитен и сл.)
- во зависност од транспортното средство (автомобилски туризам, мототуризам, велосипеден туризам, железопатен, воден туризам, авиотуризам)
- во зависност од средството за работење (туризам во хотел, мотел, пансион, кампинг, туристичка населба и сл.)
- во зависност од престојот (продолжителен и краткотраен)
- во зависност од положбата на туристичкото место (планински, воден, урбан, рурален-селски, бањски, рамничарски и др.)
- според организационата форма (групен, индивидуален, семеен)
- според влијанието на околната средина (екотуризам, алтернативен)
- според обликот на појавување (класичен, современ)

313

ТУРИСТИЧКА ВАЛОРИЗАЦИЈА

1. Вредности и вреднување

- оцена на природните вредности
- оцена на антропогените вредности
- вреднување на природните вредности
- вреднување на антропогените вредности
- оценување и вреднување на реткоста и вложената работа

2. Фактори на туристичка валоризација

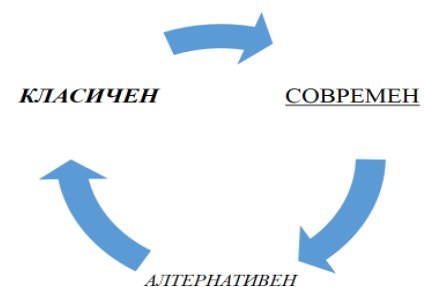
- интерни фактори
- екстерни фактори

3. Методи на туристичка валоризација

- квалитативни методи
- квантитативни методи

325

Слајд/слика

315

КУЛТУРЕН	<u>ЕКОТУРИЗАМ</u>	ЕЛИТЕН ТУРИЗАМ	<u>МАСОВЕН</u>	<u>СЕЛСКИ-РУРАЛЕН</u>
НАУТИЧКИ (морски, езерски, речен)	<u>КОНГРЕСНИ</u>	ЗДРАВСТВЕН	ЗИМСКИ	ПЛАНИНСКИ
<u>СПОРТСКИ</u>	КОСМИЧКИ	ВЕЛОСИПЕДСКИ	ПЕШАЧКИ	<u>АГРОТУРИЗАМ</u>
<u>ВИНСКИ</u>	<u>ФЕСТИВАЛСКИ</u>	СПЕЛЕОЛОШКИ	САФАРИ	ЛОВЕН
БАЊСКИ	ДЕЛОВЕН	РЕКРЕАТИВЕН	ИНВАЛИДНИ	АЛПИНИЗАМ
ЕКСТЕРМЕН	МУЗИЧКИ	НУДИЗАМ	БОГОПОКЛОНСТВО	ВИРТУЕЛЕН
ИНДИВИДУАЛЕН ЛАПТИНГ ТУРИЗАМ	АВАНТУРИСТИЧКИ АСТРОТУРИЗАМ	РОДЕО-КОРИДА	БРДСКИ	РАМНИЧАРСКИ
ПУСТИНСКИ	КАЈАКАРСКИ	КОНВЕНЦИОНАЛЕН	УРБАН-ГРАДСКИ	ВУЛКАНСКИ
КЛАСИЧЕН	<u>СОВРЕМЕН</u>	АЛТЕРНАТИВЕН	ЛЕТЕН	КАЗИНО ТУРИЗАМ
РИБОЛОВЕН	ПАЛАГЛАЈДЕРСКИ	БАЏИ ТУРИЗАМ	<u>МАНИФЕСТАЦИОНЕН</u>	КАРТИНГ ТУРИЗАМ

317

VIII. ТУРИСТИЧКА РЕГИОНАЛИ- ЗАЦИЈА

Слајд/слика

VIII. ТУРИСТИЧКА РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА

1. Важни туристички правци и подрачја

- правци и подрачја (локални, национални, регионални и глобални)

2. Типови на туристички региони

- хомогени туристички региони (глобални и релативни)
- хетерогени или поларизирани туристички региони (природни, антропогени и комплексни; приморски и континентални; приморски, планински, езерски, мешовити; крајбрежни, специјализирани, диверзификуван, мултиполарен, слабо поларизиран, регионален и сл.)

3. Хиерархија на туристичките региони

- Област, регион, подрачје, зона, предел и сл.
- Мезорегион, субмезорегион и микрорегион
- Агломерација, комплекс, зона, локалитет, центар и сл.

327

**IX.
ТУРИЗМОТ ВО
СВЕТОТ**

Слајд/слика

IX. ТУРИЗМОТ ВО СВЕТОТ

- **Туризмот како појава егзистира во сите земји во светот**
- **Хетерогена распространетост на туристичките мотиви**
- **Најголема и најмасовна миграциона појава во светот**
- **Туристичките движења учествуваат со повеќе од 1/3 од вкупното население**
- **Според СТО (WTO) бројот на туристите во меѓународниот туристички промет изнесува над 1 милијарда туристи.**

331

Туризмот
во
ЕВРОПА

Слајд/слика

Слајд/слика

1. ТУРИЗМОТ ВО ЕВРОПА

- Европа има централна улога во туристичкиот обем
- Апсорбира повеќе од 70% од туристичкото движење и повеќе од 50% од туристичкиот промет
- Главни фактори за развојот:
 - Стратешка положба во средиштето на светот
 - Пејсажна разновидност и атрактивност
 - Поволна климатска основа
 - Сообраќајна развиеност
 - Политичка развиеност
 - Висок степен на индустријализација и урбанизација
 - Висок животен стандард на населението
- Најголема концентрација на туристичката активност во две подрачја:
 - Медитеранот и Алпите
- Други туристички простори
 - Пиринеи, Централен масив, Долината на Лоара-Франција, Баварија-Германија, Балатон-Унгарија, Закопане-Полска, Скандинавија и сл.

337

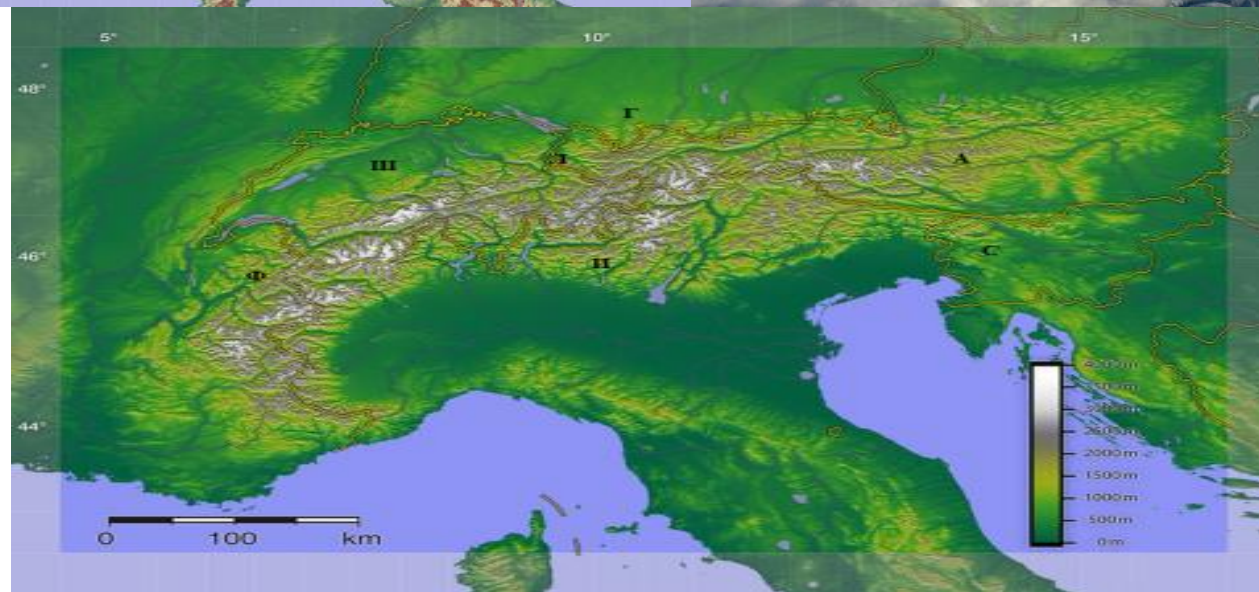
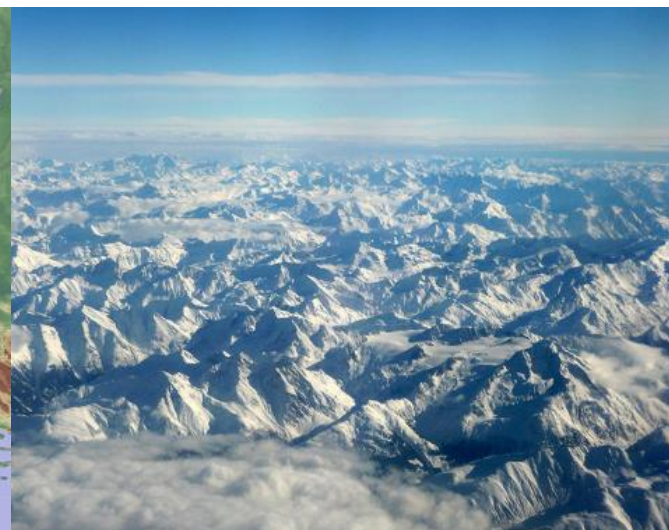
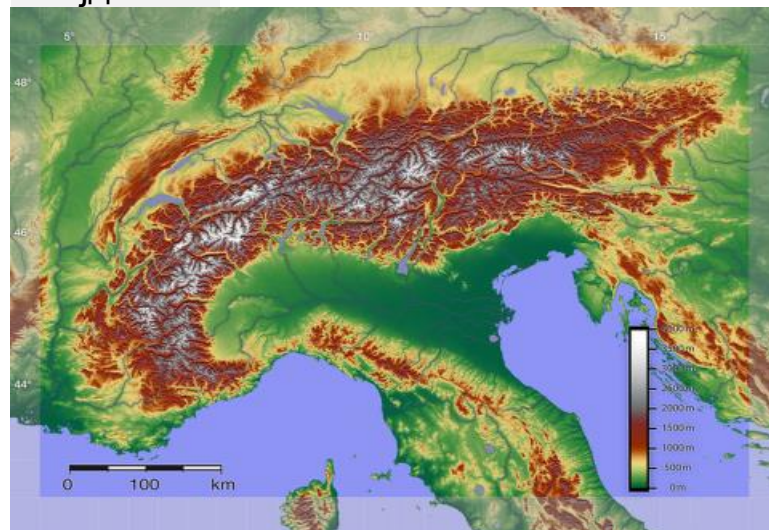
Слајд/слика

ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКИ РЕГИОНИ ВО ЕВРОПА

- 1. Алпски туристичко-географски регион**
- 2. Средоземноморски туристички регион**
- 3. Други европски туристички региони**

339

Слајд/слика АЛПСКИ ТУРИСИЧКО-ГЕОГРАФСКИ РЕГИОН

Слајд/слика

1. Алпски туристичко-географски регион

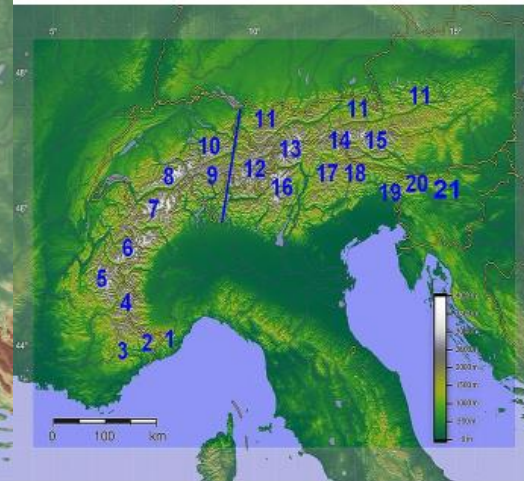
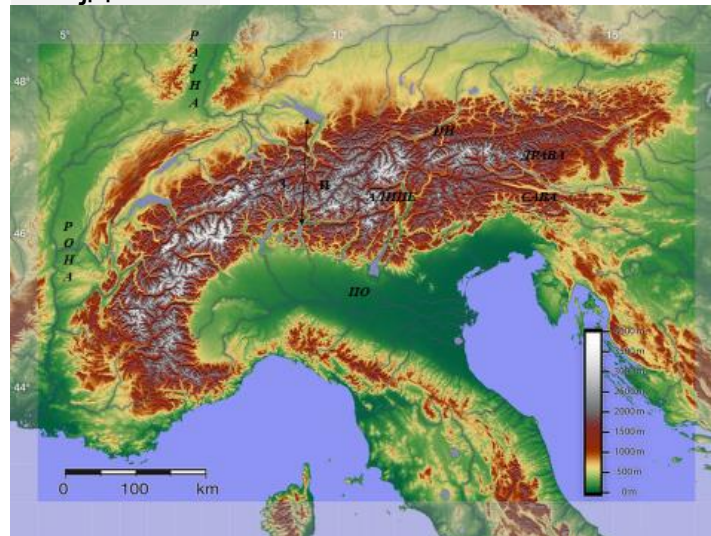
- Најразвиено туристичко подрачје во Европа – поим за туристичкиот свет
- Сложен високопланински регион
- Келтски збор Alb, што значи висока планина
- Највисок врв во Европа, Мон Блан (4810 м.н.в.)
- Се протегаат преку 7 европски земи (Франција, Швајцарија, Италија, Австрија, Германија, Лихтенштајн и Словенија) од Лигурско Море до Панонската Низина во должина од 1200 км, ширината им варира помеѓу 135 и 260 км, а на површина од 220.000 км²
- Високи и стрмни врвови, издигнати во терциер за време на алпската орогенеза
- Забележани се три глацијални и три интерглацијални периоди
- Интензивни егзогени и ендеогени сили, разновидни геоморфолошки форми
- Варовнички состав, присуство на карсна ерозија

349

- Бројни превои, релативно добро проодни (Големиот и Малиот Свети Бернард, Мон Сение, Свети Гетхард или Симплон, Изеран-2770 м.н.в., Бренер-1370 м.н.в. и др.)
- Богати со изобилие на природни и општествени-антропогени атрактивности
- Главна поделба на Западни и Источни Алпи, граница Боденско Езеро – Лаго ди Комо
- Големи разлики во висина, ширина, правец на протегање, клима...
- Присутна е вертикална климатска зоналност (средоземна-умерена-студена-високопланинска клима), голема количина врнежи, вечен снег-ледници
- Бројни ледници, околу 1200, најголем Алеч = 27 км должина, туристичка атракција
- Интересот за Алпите започнува во 18. век кога под паролата „враќање кон природата,, ја популаризира Жан Жак Русо, а се развива паралелно со развојот на планинарството и алпинизмот (1786 г. Жак Балмант го освојува Монт Блан)
- Швајцарија и Австрија се издволуваат како типично алпска земја, на поголем дел од нивната територија се сместени Алпите

351

Слајд/слика

- Западни Алпи**
1. Тигурински Алпи
 2. Прованска Алпи
 3. Прованска Алпи
 4. Котски Алпи
 5. Алпи Дофин
 6. Елариски Алпи
 7. Пенински Алпи
 8. Бериски Алпи
 9. Делативски Алпи
 10. Елариски Алпи
- Источни Алпи**
- Зона на флиша**
11. Северни Тименстон
 12. Калкавалон Алпи
 13. Централни Источни Алпи
 14. Ретински Алпи
 15. Енгадски Алпи
 16. Палмбергски Алпи
 17. Високи Тигурински
 18. Тименстон-Калкавалон Алпи
 19. Домбардски Алпи
 20. Доломитски Алпи
 21. Каринтиски Алпи
 22. Каринтиски Алпи
 23. Каринтиски Алпи
 24. Каринтиски Алпи
 25. Каринтиски Алпи
 26. Каринтиски Алпи
 27. Каринтиски Алпи
 28. Каринтиски Алпи
 29. Каринтиски Алпи
 30. Каринтиски Алпи
 31. Каринтиски Алпи

355

Jacques Balmat,
(1762 - 1834),
Italian, alpinist.

Ледник Алетч, 27 км.

Жак Балмат заедно со докторот
и алпинист Мишел Габриел
Паккард први го освоиле Монт
Блан, на 8.ми Август во 1786 г.

Michel Gabriel Paccard
(1757 - 1827) Italian,
doctor and alpinist.

359

Слајд/слика

Слајд/слика

КЛИМАТСКИ ВРЕДНОСТИ НА АЛПИТЕ

- Географска положба и надморска височина
- Близу до Атлански Океан и Средоземно Море
- Алпска клима: долги ладни и снежни зими, а кратки, свежи и дожливи лета
- Долг период на снежниот покривач, површини со вечен снег
- Количеството на врнежи од 800 до 3000 мм воден талог
- Јужните приморски делови на Приморските Алпи се среќава средоземна клима
- Алпска-планинска, умерена, умереноладна до суптропска-средоземноморска клима
- Фенски ветрови: Фен-силен, слаповит, топол и сув ветер
- Релативно долга скијачка сезона
- Скијачката сезона трае скоро седум месеци
- Зимата е долга и ведро, а есенските денови се сончеви

367

ХИДРОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА АЛПИТЕ

- Алпите најголем хидрографски јазол во Европа
- Густа речна мрежа, слапови, водопади, кањони, клисури
- Рона, Рајна, По, Адиџе, Ин, Сава, Драва...
- 1200 ледници, 4140 км², Алеч долг 27 км со 168 км²
- Познати ледници: Бонсонс, Пастерце, Ла Вал Бланш, Мар де Глас...
- Голем број циркни, валовски и термални глацијални езера
- Леманско, Боденско, Женевско, Циришко, Комо, Маџоре...
- Во лето во овие езера може да се капи
- Термоминерални извори, бањски центри: Екс ле Бен, Бадгаштајн, Иријаж Сен Жервес, Ле Фајет, Брид ле Бен, Лоеш ле Бен, Сент Мориц и др.

369

Слајд/слика

Ледник Пастерне во 1900 и 2005 година

Визенско Езеро

Женејско Езеро

Монте Роса 4654 м.

Сент Морис

БИОГЕОГРАФСКИ ВРЕДНОСТИ

- **Хетероген вегетациски покрив**
 - Од субмедитеранска, листопадна, четинарска до субалпска зона (од 800 м. до 2300 м.н.в.)
- **Животински свет**
 - Разновиден (срни, елени, дивокози, птици...)
- **Национални паркови**
 - Швајцарија во 1909 г. НП Ангадин
 - Италија во 1922 г. Гранд Паради
 - Франција во 1922 г. Ваноаз

Слајд/слика

АНТРОПОГЕНИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ

- Алпите како заедничка целина на туристичка понуда
- Разновидност на културно-историски споменици и етносоцијални елементи
- Сплет од бројни народи: Германци, Французи, Италијани, Словенци, Ретороманци и др.
- Во Швајцарија се одржуваат 55 фолклорни манифестации
- Познат центар Шамони
- Впечатливи машки и женски носии во Тирол
- Монументални цркви и манастири
- Древни градови, пр.: Салцбург, дворци-Мирабел, средновековни тврдини, резиденции и сл.

РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО АЛПИТЕ

- Интересот за Алпите започнува во 18. век, а се развива паралелно со развојот на планинарството и алпинизмот
- Планинарење, алпинизам, езера, термални извори
- Термализмот, здравствено-лечилишен-бањски, климатизмот,
- Санаториуми, здравствени центри, клиники, фармакотерапија, рехабилитација
- Монденски туризам
- Зимски спортови, скијачки спортови, нови дисциплини во скијањето
- Зимски олимписки игри и натпревари во светски скијачки куп
- Ски-лифтови и жичарници, во должина од 60 км
- Бројни туристички региони, зони, станици и центри

379

383

Слајд/слика

ФРАНЦУСКИ АЛПИ

- Се протегаат на околу 350 км²
- Најзначаен туристички регион е регионот Мон Блан, со 150 км²
- Центар Гренобл, ЗОИ 1968 г.
- Ледници: Мер де Глас и Босонс
- Скијачки терени, импресивни пејсажи,
- запчеста железница
- Тунел Мон Блан, долг 11,6 км (ф-ш), Сен Бернар (ф-и)
- Тур.места: Шамони (ЗОИ 1924), Межев, Сен Жерве, Ла Кантамин, Мон Блан

Гренобл

Слајд/слика

ИТАЛИЈАНСКИ АЛПИ

- Италијанско Алпско-Предалпски простор
- Глацијаните езера Мајоре, Иseo и Гарда
- Зимски и летни спортови (скијање, планинарење, капење)
- Околу 340 скијачки подрачја
- Ски лифтови, жичарници, хилкоптери
- Тунел Сен Бернар (и-ф)
- Туристички места: Сестпере ЗОИ 1966, Цервиња и Кортина д'Ампецо ЗОИ 1956

Кортина д'Ампецо

387

Слајд/слика

ГЕРМАНСКИ АЛПИ

- Дел од Баварија
- Туристички центри:
Гармиш-Партенкирхен
ЗОИ 1936 и
Оберstdорф
- Скијачки терени и скокалници
- Бројни глацијални езера Амерзе, Кимзе, Вирмзе и др.
- Климатски лечилишта и терми

Гармиш-Партенкирхен

Слајд/слика

ШВАЈЦАРСКИ А.ПН И ТУРИЗМОТ ВО ШВАЈЦАРИЈА

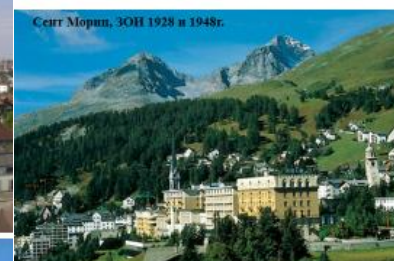
60% А.ПН
Швајцарска Јура
Швајцарска висорамнина
-Планински превои
-Сообраќајни коридори
-17000 км асфалтни
патишта и автостради
-5000 км
електрифицирана
железничка мрежа
-21 врвови со над 4000
метри, Монте Роса 4638 м.
-12 милиони туристи
годишно
-развиен монденски и
луксузен туризам, повеќе
туристички центри

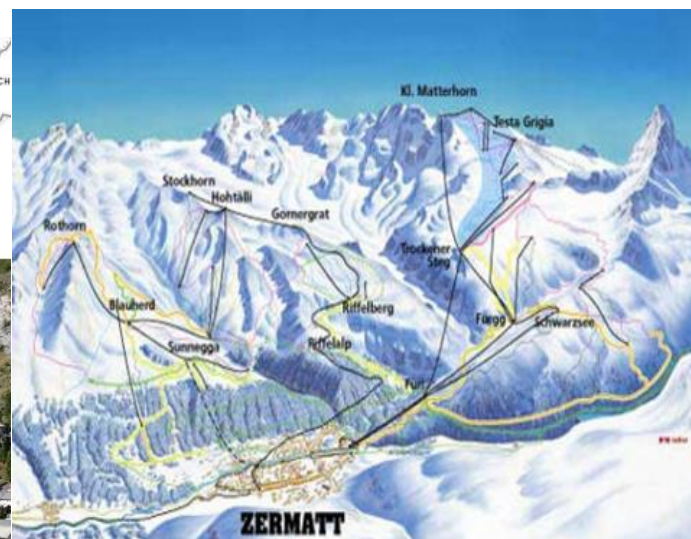
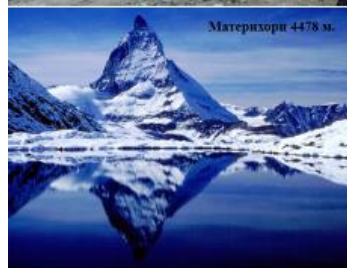
Тунели:
(ш-и)
Симплон
Ст.Готхард
(ш-ф)
Мон Блан

Слајд/слика

Слајд/слика

ДАВОС

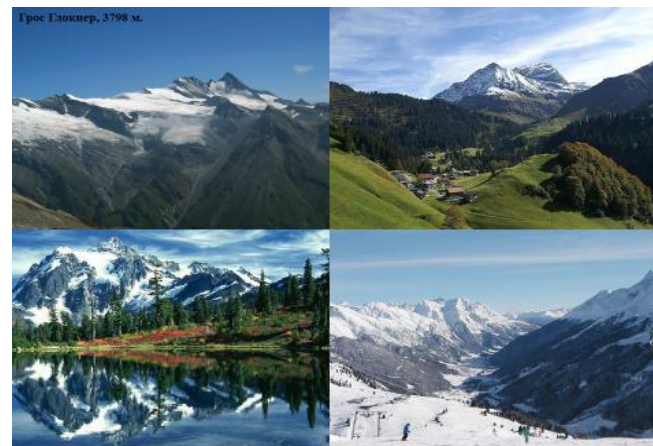
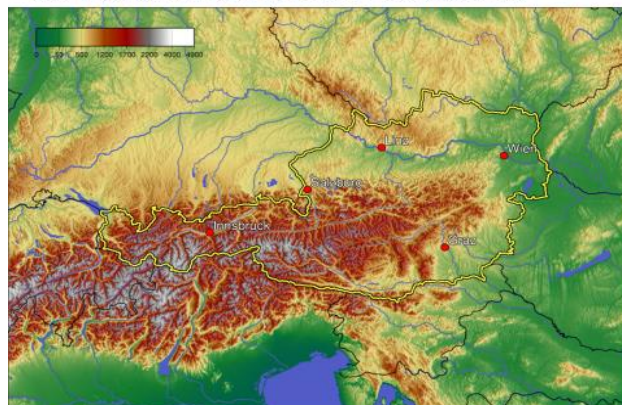

АРОСА

Слајд/слика

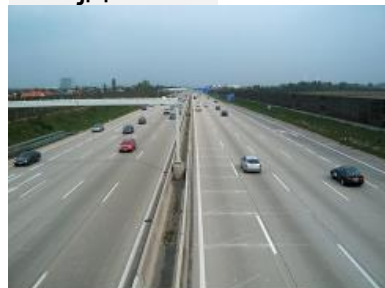
АВСТРИСКИ АЛПИ И ТУРИЗМОТ ВО АВСТРИЈА

- 83.872 км²; 8.300.000 жители
- Тирол, Високи Тауер до Штаерска
- Лединици, глацијални езера
- Планинска и континентална клима
- Одлична сообраќајна поврзаност

- Бренерски превој 1372 м.
- Инсбург, Кицбил, Грац, Салцбург, Линц и др.
- Виена, посебен центар
- Замоци, цркви, бањи

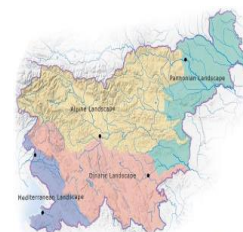
Слајд/слика

Слајд/слика

СЛОВЕНЕЧКИ АЛПИ

Површина: 20.273 км²; 2 мил. жители

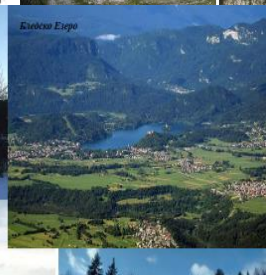
ПОСТОЈНСКА ЈАМА

ТРИГЛАВ, 2864 м.

БЛЕСКО ЕЗЕРО

БЛЕСКО ЕЗЕРО

ЛИУБЛЯНА

ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО АЛПИТЕ

- **Одредени проблеми кои тешко се надминуваат**

1. Сезоналност, главна сезона зимата 3-4 месеци
2. Голема шпекулација со земјиштето, високи цени, забрзана масовна градба
3. Слаба пристапност за авионскиот сообраќај
4. Прераспоредување на слободното време
5. Намалување на заштитните природни зони

Слајд/слика СРЕДОЗЕМНОМОРСКИ ТУРИСТИЧКИ РЕГИОН

Слајд/слика

Хидрографски карактеристики

- Простор кој обединува: европскиот, африканскиот и азискиот континент
- Природна врска на природни и антропогени облици
- Крстосница на бројни патишта од јужната и северната хемисфера
- Средоземно Море: 2.967.000 км²; 3860 км должина; ширина 1750 км.
- Месински проток широк 3 км; Сицилијанскиот Премин 145 км; исток-запад;
- Повеќе мориња: Лигурско Море, Тиренско Море, Јонско Море, Критско Море, Јадранско Море, Егејско Море, Мраморно Море, Црно Море, Азовско, Левантско Море и повеќе заливи ртови, полуострови и острови.
- Босфор, Дарданели, Керечка врата, Месински, Сицилијански, Гиблартарски проток, Отранска врата, Премин Бонифачо и др.
- Различни длабочини: 4594 м во Јонско Море, до 273 м Северен Јадран, јужен до 1330 м.
- Средоземно Море - акваториум со количество од 4.380.225 км³ вода
- Акумулатор на топлина, во лето – август температурата на водата се движи од 17°C – Црно Море, 27°C – Црногорско приморје до 31°C Искандарскио Залив
- Устија на големи реки: Дон, Дунав, Дрим, Дњепар, Дњестар, Вардар, По, Рона
- Морски струи, инсолација, соленост (18-36‰), бранови, плима-осека

463

Слајд/слика

Климата како туристичка вредност

- Близината на пустинскиот сахарски систем, Атланскиот Океан и азиското копно
- Просторот се протега помеѓу 31° до 46° сгш
- Суптропски и умерениот климатски појас
- Акумулација на голема сончева енергија
- Суви воздушни тропски маси од Сахара
- Влажни воздушни маси од Атланскиот Океан
- Медитеранска клима – влажна и сува
- Умерени топли лета и влажни зими
- Врнежливи и сушни периоди
- Црквице над Рисански Залив = 5050 мм врнежи
- Сезоната за капење трае од 4 до 6 месеци
- Инсолација од над 2500 до 3155 часа
- Влажноста на воздухот 50-60%
- Ветрови: Маестрал-влажен ветар-Франција, Шпанија, Италија, Словенија
- Етезијски ветрови = намалување на температурата, а ја зголемува влажноста
- Југо-облажно и врнежливо време; Бура-од копното кон морето, студен ветар

465

Слајд/слика

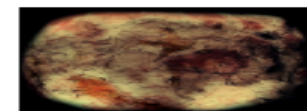
БИОГЕОГРАФСКИ КАРАКТЕРИСТИКИ

- Медитеранска вегетација – макии
- Даб, бор, чемпрес
- Деградирани шуми на макија и ароматични грмушки
- Рузмарин, ловор
- 60% ендемични видови, а 40% човекот ги пренел
- Агрумски видови: лимони, портокали, мандарини, цитрони, палми, урми, маслиники, разни цвеќина и сл.
- Присуство на: мексикански кактуси и агави, африкански ајова и австралиски еукалиптуси
- Животинскиот свет застапен преку разни влекачи-змии, гуштери, потоа инсекти, магариа, кози и сл.

467

КУЛТУРНИ ВРЕДНОСТИ НА СРЕДОЗЕМНОМОРЈЕТО

- Од праисторија до денес
- Пештери: Алтамира, Петралона и др.
- Пирамиди, сфинги, храмови, обелиски и др.
- Критска цивилизација, 5000 г.пр.н.е
- Микенска култура
- Атинска, елинистичка, Акрополис, Коринт, Крит, Атина, Спарта, Целопонез
- Рим-Римско Царство, храмови, колосеуми, триумфални порти, аквадуки, виадукти, терми, кастели и сл.
- Византија, храмови,
- Готска уметност од 12 век, Франција, С.Италија, Јадрански брег
- Ренесансна уметност-Апенински Полуостров
- Населби од збоен тип
- Фестивали, карневали, корида, витешки игри и други приредби

Слајд/слика ШПАНИЈА

СРЕДОЗЕМНОМОРСКИ ТУРИСТИЧКИ РЕГИОНИ ВО ШПАНИЈА

- Површина 504.000 км²; 46 мил. жители; над 60 мил. туристи; 80 милијарди евра
- Повеќе туристичко-географски региони
- Северен дел-Атлански обележја; средишен дел-планински; јужен и југоисточен-медитерански
- Медитеранско крајбрежје
 - **Балеарски Острови (5014 км², Мајорка и Менорка, блага клима, Палма де Мајорка-прв хотел во 1902 година**
 - **Коста Брава (Див брег)**
 - **Коста Дорада (Златен Брег)**
 - **Коста дел Асахар (Брег на портокалови цветови)**
 - **Коста Бланка (Бел брег)**
 - **Коста Луминоса (Светол брег)**
 - **Коста дел Сол (Сончев брег)**
- **Сиера Невада**
- **Коста де ла Луз (бег на светлината) на јужниот дел спрема Атлански Океан**
- **Коста Верде (Зелен брег) на северниот дел спрема Атлански Океан**
- **Канарски Острови: Мајорка, Менорка, Ибица, Форментера**
- **Голените градови: Мадрид, Барселона, Толедо, Валенсија, Кордоба, Гранада, Севилја**
- **Пиринеи, Андора**

475

Слајд/слика

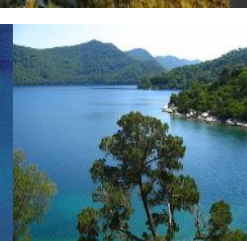
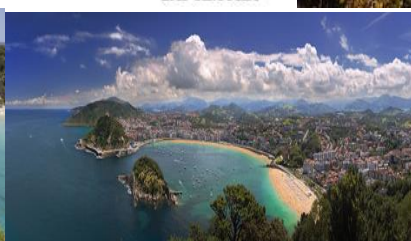
МАДРИД

479
БАРСЕЛОНА

МАЛТА

Слајд/слика

АЗУРНА РИВИЕРА - ФРАНЦИЈА

- Азурен брег (Син брег)
- Просторот помеѓу Сен Тропе на запад и Монтан на исток, 100 км
- Ница, Кан, Кнежевство Монако
- Поволна пристапност
- Геоморфолошки карактеристики
- Медитеранска клима
- Француски Предалпи и Приморски Алпи
- Масивот Мор Естерал
- Расчленети планини од 1300-3200 метри височина
- Интересни пејсажи
- Варовнички карпи – каланци
- Планински бариери
- Климатски прилики – медитеранска клима
- Инсолација 2880 часа
- Палми, ајови, кактуси, агави, еукалиптуси
- Алпски бор, чемпрес, смрека
- Цвеќе
- Карневали, филмски фестивали, театарски приредби, формула 1
- Богато историско минато

491

Слајд/слика

Слајд/слика ИТАЛИЈА

- Италија, Ватикан и Сан Марино (301.000 км²; 61 мил. жители)
- Централна положба во Медитеранот, медитеранска клима
- Повеќе планински превои преку Алпите и Апенините, отворен и спрема Балканскиот Полуостров, и спрема Франција
- Развиен патен сообраќај, 6000 км автопатишта, автострада на Сонцето - „кralица на патиштата“, од Милано, преку Рим до Неапол
- Познати центри Рим, Неапол, Милано, Венеција, Фиренца, Пиза...
- „Магистрала на цвеќето“, - Виа Аурелија, Саваја-Азурен Брег
- Транапенинска магистрала, тунел под Гран Сасо (2914 м.) Јадранско Море - Тиренско Море
- Железнички сообраќај од краен север до краен југ и Сицилија
- Пристаништа: Ѓенова, Венеција, Трст, Бари,
- Морскиот брег во должина од 8000 км. богат со плажи
- Бројни терми: Салсомагоре-Парма; термите кај Болоља и др.
- Активни вулкани: Етна, Везув, Стромболи, Вулкано и др. – Липарски острови
- Ватикан центар на католицизмот
- Хуманизам и ренесанса – Фиренца, Болоља
- Над 40 милиони туристи со промет над 90 милијарди евра

Слајд/слика

- **Лигуриско приморје** - околу Ѓеновскиот залив
- Три ривиери: Ривиера дел Фиори – цветна ривиера=Ѓенова, Сан Ремо; Ривиера дел Леванте=Портофино, Санта Маргарита; и Ривиера Версилиесе=покраина Тоскана, Вијареџо, Пиза, Фиренца
- **Тиренско приморје** – рамнина Кампанија ди Рома 2000 км², Остиа и Лидо ди Рома, Неапол и Салерски залив.
- „Види го Неапол па умри,, Неапол, остров Капри, Херкуланум и Помпеа 79 г.; Соренто, Салерно, Искија и Капри
- **Портокалов брег** – Сицилија; Коста Смералда на Сардинија
- **Јадранско Приморје** „Ривиера Ромањола,, Римини плажа 25 км
- „Плажа на Европа,, - 550 хотели
- **Други туристички центри**: Ричионе, Каталик, Мирамаре
- Анкона, Порто Ѓорѓо, Поро Реканати и др.
- Венеција – 118 острови; Св.Марко или Ѓурѓевата палата
- **Сан Марино** - република
- **Ватикан** – Св.Петар

511

Слајд/слика ГРЦИЈА

- Грција – 132.000 км²; 11 милиони жители; 18 мил. туристи;
- Добра географска положба: Европа, Мала Азија, Блиски Исток, Африка
- Средна и Западна Европа
- Дарданели, Мраморно Море, Егејско Море, Критско и Јонско Море
- Отранска врата – Јонско – Јадранско Море
- Марини, јахтинг туризам
- Заливи, полуострови, ртови, острови – Киклади и Споради
- Медитеранска клима
- Богата историја – предисторија, антика, среден век (Византија)...
- Атина, Спарта, Пелопонез, Олимпија, Делфи, Теба...
- **Туристички области:**
 - Атичка туристичка област (Термопили, Коринтски канал, Патрас, Делфи, Атина, Акрополис...)
 - Пелопонеска (Олимпија, Спарта, Епидеурис, Микена, Тиринт)
 - Критска (Крит, 6 месеци сезона за капење, од мај до октомври, Ираклион)
 - Спорадско-кикладска (Родос, Китнос, Лезбос, Хиос, Делос, Ламос и др.)
 - Крфска (јахтинг туризам, Крф)
 - Халкидичка (Атос 2033м., Света Гора-манастири, Певкохори, Неа Мармарас...)
 - Македонија (Воден, Костур, Пела)
 - Тесалија (Олимп 2917м.); Тракија (Кавала, Серес, Филипи...)

519

Слајд/слика

Слајд/слика

Турско средоземноморје

- Истанбул (Аја Софија, Сина Џамија, Топкапи сарај и др.)
- Босфор (660-1300 м), подводна река
- Црно и Мраморно Море
- Егејско Море
- Острови, полуострови, заливи, ртови
- Измир, Бодрум, Чешме, Кушадаси, Анталија, Ајвалик, Памук Кале, Какадокија ...
- Троја, Ефес, Милет ...
- Геоморфологија, клима, културни споменици

535

Црноморски туристички региони

- **Бугарско црноморско крајбрежје** („Златни песоци,, Варна, Албена, Чалчик...; „Сончев Брег,, Бургас, Созопол, Несебар, Приморско...; Рила-Боровец, Пирин-Банско, Бањи-Велинград, споменици, манастири, Софија...)
- **Романија** (Констанца, Мамаја, Трансилванија, Букурешт...)
- **Апсарска област** (Батуми-Кобулети, Кавказ...)
- **Абхадската туристичка географска област** (Колхидска низина, Нови Афан, Сухуми...)
- **Сочинска туристичка област** (Сочи, суптропска клима, санаториуми, хелихоптерски сообраќај, 40 км на Кавказ)
- **Кримска ривиера** (100 км брег, медитеранска клима, санаториуми, Јалта)

539

Слајд/слика

3. Други туристички регион во Европа

- **Пиринеи** - Андора
- **Централниот масив на долината Лоара** – Франција
- **Баварија** – Германија, Берлин, Минхен, бањи,...
- **Балатон** – Унгарија
- **Закопане** – Полска, Варшава, Катовице, Татри
- **Скандинавија и Исланд**
- **Русија** – Москва, Санк Петербург, Дон, Волга – крстарење
- **Украина** – Киев, Одеса, Дњепар – крстарење, Карпати
- **Велика Британија** – Англија, Лондон, Велс, Шкотска,...
- **Чешка** – Карлови Вари, Прага, Татри...
- **Португалија** – Лисабон, Порто...
- **Хрватска** – Јадранско приморје, Далмација, Плитвички Езера...
- **Црна Гора** – Бока Которска...
- **Србија** – Белград, Копаоник, Златибор, бањи,...

545

Туризмот во АМЕРИКА

Слајд/слика

ТУРИЗМОТ И ТУРИСТИЧКИ РЕГИОНИ ВО СЕВЕРНА АМЕРИКА

Површина 20.000.000 км²
Население 337.000.000 ж.

САД
КАНАДА

X. ТУРИЗМОТ ВО ОСТАНАТИТЕ КОНТИНЕНТИ

2. Туризмот во Америка

- По Европа најпосетен простор
- Годишен пораст од 6%
- Разновидна туристичка понуда од Алјаска до Огнена Земја
- Бројност на разновидни туристички мотиви и стопански развој
- Разновидни туристички региони во Северна, Средна и Јужна Америка

SS1

Слајд/слика

- **САД** = Површина 9.518.900 км²; население 305.000.000 жители
- Помеѓу Атлански и Тихи Океан
- Висок животен стандард;
- Над 90 мил. туристи со профит од 85 милјарди долари
- Инфраструктурна уреденост и сообраќајна поврзаност
- Во САД, во 1981 год. 48 национални паркови, со 115.000 км²
- **ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКИ РЕГИОНИ:**
 - Атлантско крајбрежје
 - Апалачките Планини
 - Средна Низина
 - Западна Планинска Област
 - Хаваи
 - Алјаска

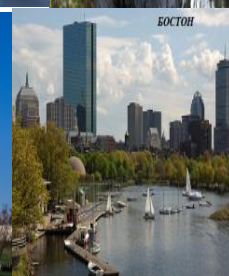
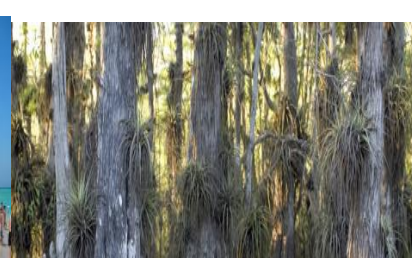
557

АТЛАНТСКО КРАЈБРЕЖЈЕ

- Повеќемилионски градови: Бостон, Њујорк, Филадельфија, Балтимор, Вашингтон и др.
- Долги песочни плажи, голем број капацитети
- **Атлантик Сити:** голем број капацитети
- **Флорида:** суптропска клима, во зима над 20°C, светско зимувалиште. Туризмот преку целата година. Над 30 мил. Туристи од САД и 10% од Канада. Познати тур.мес.: Мајами Бич, Палма Бич, Дејтон Бич. Национален парк Евергледс – екзотична тропска вегетација и животински свет; НП Џејмс Таун и Плимут.
- **Њујорк:** Бродвеј, Менхетен, Кипот на Слободата, ООН...
- **Вашингтон** – главен град, Бела Кука, Конгрес и сл.

561

Слајд/слика

Слајд/слика

АПАЛАЧКИ ПЛАНИНИ

- Национални паркови: Шенандоа, Грент Смоки Маунтајн и Блуриџ
- Блуриџ, со околу 17 мил. посетители е најпосетен НП во САД
- Зимски спортеки туристички центри

СРЕДНАТА НИЗИНА

- Големите Езера (Горно, Хјурон, Мичиген, Ири и Онтарио)
- 246.000 км²; реката Сент Клаир во Ири; река Нијагара во Онтарио
- Водаопади Нијагара: САД = 300 м., 59,9 м., Канада = 900 м., 48,2 м. Посета од над 2 мил. Туристи
- Капалишта покрај брегот на езерата
- Термоминерални извори
- Пловни реки, пр.: Мисисипи

577

Слајд/слика

ЧИКАГО
ДЕТРОИД

Слајд/слика

ЗАПАДНО-ПЛАНИНСКИОТ РЕГИОН

- Коордиљери, Карпести Планини или Роки Маунтајн
- Големиот Басен и Приморските Планини
- Бројни згаснати вулкани, планински врвови, термоминерални извори, ледници, леднички езера, реки
- Јелоустон, прв НП во 1872 г. извори, гејзери, водопади, Секвоја
- НП Јосемити во Калифорнија, вулканско езеро; Роки Маунтајн
- Големиот Кањон, р. Колорадо
- Сиера Невада
- Калифорниска Низина
- Туристички места: Санта Барбара, Санта Моника, Лонг Бич, Сан Диего, Пацифик Бич, Оушансајд, Лагуна Бич, Империјал Бич...
- Сан Франциско, Лос Ангелес, Холивуд-Мериленд, Дизниленд

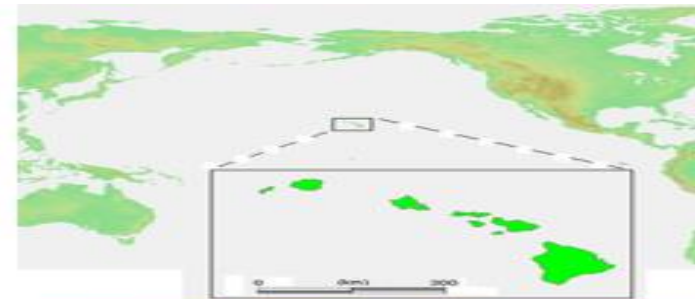
Коордиљери и Степозити Планини

Слајд/слика

ХАВАИ

- Најголема островска група во Полинезија
- Хаваи, Мауи, Оаху, Кауаи и Молокаи
- Мауна Лоа, Мануа Кеа
- Тропска клима
- Хонолулу

АЛЈАСКА

- Чиста природа
- Субполарна клима
- Риболов и лов
- Енкориџ

Слајд/слика

ТУРИСТИЧКИ ВРЕДНОСТИ НА КАНАДА

- Површина 9.959.401 км²; 25.000.000 жители
- Над 20 милиони туристи
- Многу природни убавини: езера, планини, реки, водопади...
- Квебек, Големите Езера, Ванкувер, Торонто, Монтреал, Нијагара
- Национални паркови: Бенф, Вуд Буфало, Ветертон, Глациер...

Слајд/слика

ТУРИЗМОТ И ТУРИСТИЧКИ РЕГИОНИ ВО СРЕДНА АМЕРИКА

- Мексико и Карибите (Куба, Порторико, Јамајка, Хаити, Тринидат, Тобаго, Бахамските Острови...)
- **МЕКСИКО** (20 милиони туристи)
 - Мексикански Залив и Тихи Океан, Планини, Јукатан, вулкани
 - Стари цивилизации – Маи и Ацтеки
 - Маите на Јукатан; Ацтеките на висорамнината Месета
 - Туристички монденски центри: Акапулко, Ла Паз, Пуерто Ваљарта
 - Вулканот Попокатапетел 5452 м.
- **КАРИПСКИОТ ПРОСТОР** (туристичката сезона трае цела година)
 - Големи Антили (Куба, Хаити, Јамајка, Потро Рико)
 - Мали Антили
 - Бахамски Острови (центар Насау)
 - Тринидат и Тобаго
 - Крстарења
 - Центри: Монтего Беј – Јамајка; Порто оф Спенин на Тринидат
 - Бујна вегетација, јахтинг туризам, луксузен туризам

611

Слајд/слика

ТУРИЗМОТ ВО ЈУЖНА АМЕРИКА

- Големи потенцијали – природни и антропогени
- Екваторски и тропски простори
- Амазонија, реки, планини, висоравнини
- Бразил, Аргентина, Уругвај, Перу, Боливија, Чиле, Колумбија, Венецуела
- Атланско и Тихоокеанско крајбрежје
- Пространи плажи во полукружни заливи наречени БАХАИ
- Рио де Жанеиро, Копакабана, Тарес, Кабо, Фрио, Парати – Бразил
- Мар дел Плата – Аргентина; Пунта дел Есте Уругвај
- Сан Паоло, Сантос, Бело Хоризонте, Бразилија, Буенос Аирес, Монтевидео...
- Фестивал на самбата – Рио де Жанеиро – Копакабана...
- Водопадите Игуасу; водопад Ангел – 1094 м.;
- Езера: Титикака, Папос и др.
- Андите – врвови, вулкани, ледници и сл.
- Чилеанско крајбрежје – фјордови
- Инки – Куско и Маку Пикчу
- Други урбани центри: Богота, Лима, Ла Паз, Сантијаго и др.

615

Туризмот Во АВСТРАЛИЈА и ОКЕАНИЈА

Слајд/слика

3. ТУРИЗМОТ ВО АВСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА

• **АВСТРАЛИЈА**

- 99 национални паркови, 47 санаториуми, 36 резервати
- Природни и антропогени мотиви
- Урбани центри: Мелбурн, Сиднеј, Бризбен, Аделаид, Камбера, Перт...
- Бризбен – Златен и Сончев Брег
- Голем коралски гробен
- Австралијски Апли; Тасманија...

• **ОКЕАНИЈА (Микронезија, Меланезија, Полинезија)**

- Фиџи, Тонга, Самоа, Нова Каледонија...

• **НОВ ЗЕЛАНД**

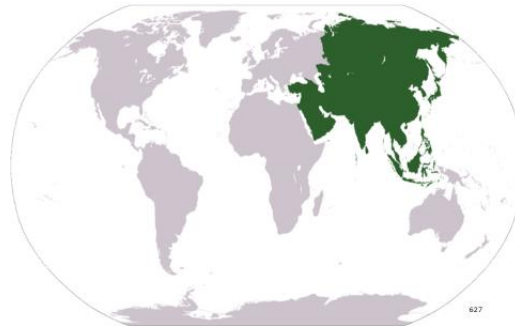
- Северно Острово – вулкани, гејзери, тропска клима
- Јужно Острово – планини, ледници, реки, водопади, глацијални езера

621

Туризмот
Во
АЗИЈА

Слајд/слика

4. ТУРИЗМОТ ВО АЗИЈА

- Површина 44.100.000 км²; 3.300.000.000 жители
- Голем географски простор
- Понизок животен стандард
- Од поларна до Екваторска клима, монсунски ветрови
- Пустини, степи, дунгли, нездрави животни услови
- Простори и држави со различен степен на развој
- Туризмот е слабо развиен (со мали исклучоци)
- Релативно развиен туризам во: Кина, Јапонија, Тајланд, Сингапур, Филипини, Индија, Турција, Израел, Либан, Саудиска Арабија...)
- Источна, Југоисточна, Јужна, Југозападна, Средна, Северна Азија

631

Слајд/слика

Некои туристички вредности на КИНА

- Површина 9.596.961 км²; население 1.300.000.000 жители
- Монсунски ветрови
- Права КИНА живее 95% од вкупното население
- Формирана во 2357 г.пр.н.е. = кинеска цивилизација
- Кинески Сид; долг 2450 км., висок 18 м., широк 5-8 м.
- Пекинг: „Небесниот храм,, „царски храм,, - Тиен Шушан
- Шангај „Конфучиевиот храм,,
- Тибет

Некои туристички вредности на ЈАПОНИЈА

- Високо развиена држава
- Развиена индустрија, урбанизација, инфраструктура
- Приморска клима
- Острови, Планини, Реку, езера, водопади
- Стара цивилизација
- Туристички урбани центри: Токио, Осака, Кобе, Сапоро...
- Туристички места: вулкан.пл.Фуџи Сан со Фуџи Јама, топли извори, гејзери, плажи и сл.

Слајд/слика

ЈУГОИСТОЧНА АЗИЈА

- Тајланд, Виетнам, Индонезија, Филипини...
- СИНГАПУР – транзитен туризам, важна стапица за воздушен сообраќај
- ТАЈЛАНД – тропска вегетација, будистички храмови...
- ФИЛИПИНИ – Тропска клима, плажи
- ИНДОНЕЗИЈА – Екваторска и тропска клима, вулкани, плажи...
- Познат остров Јава, Борнео, Суматра, вулкан Кракатау...
- Познато туристичко место: Банда Ачех, остров Бали

ЈУЖНА АЗИЈА

- Индискиот Полуостров и Шри Ланка
- Низок стандард, слаба инфраструктура...
- Монунско подрачје, Хималаи, реки – Ганг, Инд, Брампутра...
- Џунгли – палми, бамбуси, фикуси, лијани, монсунски џунгли
- Сафари туризам; газели, антилопи, елени, слонове, тигри...
- ИНДИЈА: Бомбај, Калкута, Њу Делхи...
- Храмови, палати, резиденции, културен туризам
- Шри Ланка... Плажи, тропска вегетација, езера...

ЈУГОЗАПАДНА АЗИЈА

- Контакт помеѓу Европа, Азија и Африка – „Стар свет..“
- Бројни стари цивилизации: вавилонско-асирска, сумерска, хетитска, персиска, феничанска, хеленска и арапска
- Културен туризам, верски туризам - центри, христијани, муслимани, јудисти
- Суецки канал 1869 г.
- Недоволна инфраструктура и стандард на луѓето
- Либан, Израел, Саудиска Арабија...
- ЛИБАН: хотели, плажи, либански планини-скијање
- ИЗРАЕЛ: Ерусалим, Назарет, Тел Авив, Ханфа ... Мртво Море, р.Јордан
- САУДИСКА АРАБИЈА: Мека и Медина

Туризмот Во АФРИКА

Слајд/слика

5. ТУРИЗМОТ ВО АФРИКА

- Површина 30.000.000 км²; над 1 милијарда жители
- Континент кој поседува услови за различни видови туризам
- Екваторска, тропска, пустинска, медитеранска, планинска клима
- Пустини: Сахара, Калахари...
- Планини, езера, реки, водопади, вулкани, прашуми...
- Култури и цивилизации; сафари туризам, културен туризам...
- **Туристички подрачја:**
 - Туризмот во Источна Африка
 - Африкански медитеран

645

ТУРИЗМОТ ВО ИСТОЧНА АФРИКА

- Висорамнини и планини
- Савански простор; Сафари туризам
- Кенија, Танзанија, Уганда, Сејшелски Острови (плажи)
- Национални паркови; планини: Килимандаро, Кенија
- Реки и водопади: Нил, Замбези, Викторијни водопади...

АФРИКАНСКИ МЕДИТЕРАН

- Сахарски терен; Египет, држави Магреб (Мароко, Тунис, Алжир), Либија
- Планина Атлас и други сахарски планини
- Пустинска и средоземноморска клима
- Камели, оази, дини, планини, храмови-пирамиди, сфинги...
- Капалишни места: Ел Хасеима – Мароко; Оран – Алжир; Бизерта – Тунис; Бенгази – Либија; Шар Мел Шеик – Египет
- ЕГИПЕТ: 5000 год.пр.н.е. Храмови-пирамиди, крстарење по Нил, Каиро, Александрија

<p>ПОСЕБЕН ДЕЛ</p> <p>Туризмот во РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</p>	<p>Слајд/слика</p> <p>ПОСЕБЕН ДЕЛ</p> <p>XI. РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Појава и развој на туризмот до Втората светска војна 2. Развој на туризмот по Втората светска војна <p>XII. ЕЛЕМЕНТИ, ОБЛИЦИ, ФАКТОРИ И ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Туристичко-географска положба на Република Македонија 2. Функционални белези на туристичката положба 3. Природни туристички атрактивни фактори 4. Антропогени туристички фактори <p>XIII. ПРИРОДНИ И АНТРОПОГЕНИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природно-географски туристички мотивски вредности на Република Македонија 2. Антропогени туристички мотивски вредности на Република Македонија <p>XIV. ВИДОВИ ТУРИЗАМ И НИВНА ВАЛОРИЗАЦИЈА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Видови туризам во Република Македонија 2. Туристичка валоризација <p>XV. ТУРИСТИЧКА РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Туристички региони во Република Македонија 2. Туризмот како фактор за трансформација на просторот и стопанството во Република Македонија
--	---

661

XI. РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Слајд/слика

XI. РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- 1. Појава и развој на туризмот до Втората светска војна**
- 2. Развој на туризмот по Втората светска војна**

1. Појава и развој на туризмот до Втората светска војна

- Пред туристички активности уште од најстари времиња: антички период (откривачи, историчари, Нерон, бањско лекување, лов,...), османлиски период, патеписци, хроничари, анови, конаци, меани, гостилници, манастири, амами-бањи, леčiliшта и сл.)
- Први хотели при крајот на 19 век во Битола, Скопје, Солун,...
- Првата организирана туристичка дејност се појавува во Скопје во 1927 г. – основано прво туристичко друштво „ЈУГ,,
- Во 1930 г. бил основан Советодавен одбор за развој на туризмот
- Отварање на филијала на „Путник,, и билетарница, за туристичка пропаганда
- Сојуз на туристички друштва и станала челн на Планинарското друштво на Југославија
- Основање на повеќе туристички друштва: Тетово „Шар Планина,,; Охрид „Билјана,, ; Битола „Јужни езера,, и ПД „Пелистер,, ; Крушево „Корија,, ; во Штип „Брегалница,, како и помали секции во Куманово, Кочани, Прилеп и Велес

Слајд/слика

• **Изградба на планински домови**

- Прв изграден на Љуботен во 1930 год.
- Во 1931 г. на Кајмакчалан
- Трет на Попова Шапка
- Во 1937 г. во Маврово
- Во 1938 г. на Пелистер-на Бегова Чешма и на Копанки

• **Изградба на детски одморалишта**

- Во 1926 г. на Пелистер - „Штампаревац,,
- Во 1926 г. во Крушево - „Шула Мина,,

• **Изградба на хотели (крајот на 20-тите и почетокот на 30-тите години)**

- Во Охрид, Скопје, Битола,

• **Отпечатени туристички водичи**

- На Скопје, Охрид (во триесетите години на 20-ти век)

• **Туристички промет**

- Во 1938 г. во Македонија престојувале 67.060 домашни туристи (од кои 5.428 странски), со остварени 165.178 ноќевања
- Во 1940 г. во Македонија имало вкупно 910 кревети
- Најпосетени биле: Охрид,Струга,Крушево,Скопје,Катлановска Бања и др.

13

Слајд/слика

2. Развој на туризмот по Втората светска војна

• ТРИ ПЕРИОДИ

1. Административен период

- од 1945 до 1952 година
- главно домашен туризам

2. Период на работничко самоуправање

- од 1953 до 1990 година
- домашен и странски туризам
- интензивна градба на хотели и работнички одморалишта
- вложување на големи финансиски средства
- во 1990 г. 974.000 посетители со 3.099.000 ноќевања,
со околу 30 милиони YCA \$

3. Период на пазарно стопанисување

- од 1991 година па наваму
- трансформација на приватни претпријатија, хотели и сл.
- приватни туристички агенции, здружение ATAM
- во 2002 г., 40.000.000 YCA \$
- во 2004 г., 465.015 посетители, 1.865.434 ноќевања, 110.000.000 YCA \$
- во 2008 г., 167.000.000 YCA \$
- во 2010 г. 500.000 посетители, 2.000.000 ноќевања, 200.000.000 YCA \$

**XII.
ЕЛЕМЕНТИ,
ОБЛИЦИ И
ФАКТОРИ И
ТУРИСТИЧКИТЕ
ДВИЖЕЊА**

Слајд/слика

XII. ЕЛЕМЕНТИ, ОБЛИЦИ И ФАКТОРИ И ТУРИСТИЧКИТЕ ДВИЖЕЊА

1. Туристичко-географска положба на Р.Македонија

2. Фуниционални белези на туристичката положба

ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКА ПОЛОЖБА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- Територија
- Граници и гранични премини
- Јужноевропска туристичка-географска положба
- Балканско туристичко-географска положба
- Туристичко – географска положба според главните туристички правци
- Туристичко – географска положба спрема емитивните простори
- Туристичко – географска положба според главните конкурентни туристички региони и земји
- Туристичко – географска положба спрема соседните држави и нивните туристички вредности и
- Фуниционални белези на туристичко – географска положба

17

Слајд/слика

ТЕРИТОРИЈА

- Мошне специфична средина
- Населена од предисторија
- Државно-територијална форма во VII век пр.н.е.
- Најголем подем за време на Филип II и Александар III, во IV век пр.н.е.
- Во II век пр.н.е. Подпаѓа под Римска власт
- Во VI век започнува процес на словенска колонизација
- Македонија во состав на бугарската држава 893-969 г.
- Самоилово царство од 969-1018 година
- Македонија подпаѓа под Византиска власт
- Навлегување на Норманите, крстоносците во XI век
- Српска власт во Македонија од 1282 до 1371 г.
- Турска власт од 1395 до 1912 година (517 г.)
- Балкански војни и Првата светска војна 1912-1918 г.
- Од 1918 до 1941 г. Во состав на СХС или Кралство Југославија
- Втора светска војна 1941-1944 г.
- Во состав на СФРЈ од 1945-1990 г.
- Од 1991 година Независна и суверена РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

21

Слајд/слика

Слајд/слика

ГРАНИЦИ И ГРАНИЧНИ ПРЕМИНИ

- Отворени и добропристапни копнени, езерски и речни граници
- Вкупна должина 850 км од тоа: 786 км сувоземни, 48 км езерски и 16 км речни
- Р.Србија, Р.Бугарија, Р.Грција, Р.Албанија
- Србија=232 км; Бугарија=165 км; Грција=262 км; Албанија=191 км
- Р.Албанија, од кота 2105 м. на Кораб ... до островот Голем Град - тремеѓе
- Р.Албанија, гранични премини: Стење, Свети Наум, Кафа Сан и Блато (Лесково-Клење)
- Р.Грција, од островот Голем Град ... до кота Тумба (1880м.) - тремеѓе
- Р.Грција, гранични премини: Мечитлија, Богородица и Стар Дојран (Коприва, Маркова Нога)
- Р.Бугарија, од кота Тумба ... до врвот Коприва (1315 м.) - тремеѓе
- Р.Бугарија, гранични премини: Ново Село, Делчево и Деве Баир (Клепало, Пехчево)
- Р.Србија, од врвот Коприва (1315 м.) до кота 2105 м. на Кораб – тремеѓе
- Р.Србија, гранични премини: Пелинце, Сопот, Табановце, Блаце, Волково, Јажинце, (Гора-Рестелица; Трговиште-Луке)
- Аеродромите како гранични премини: Александар Велики во Скопје и СВ₂₅ Апостол Павле во Охрид

Слајд/слика

Слајд/слика

ЈУЖНОЕВРОПСКА ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКА ПОЛОЖБА

- Македонија е европска земја, јужноевропска и балканска
- Значајни патни, железнички и авио правци
- Близина на Средоземно Море, Мала Азија, Африка
- Блиски мориња: Егејско Море = 80 км.; Јонско Море 110 км
- Континентална земја, со право на слободна поморска зона (во Солун, Драч и Бургас)

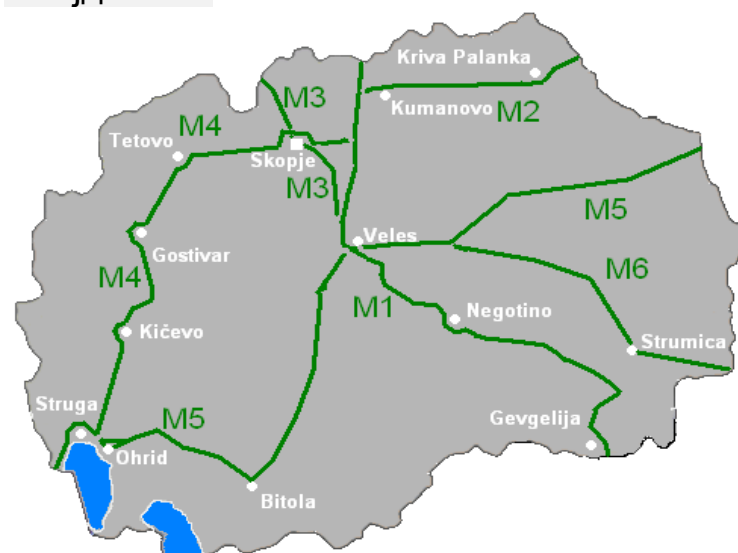
БАЛКАНСКО ТУРИСТИЧКО-ГЕОГРАФСКА ПОЛОЖБА

- РМ се наоѓа на Балкански Полуостров = балканска
- Бројни патишта, антропогени творби и цивилизации
- Големи движења на народите; Европа-Азија-Африка
- Крстосница на бројни патни насоки
- Вардарска долина, Моравска долина, Долината на Лепенец, Црни Дрим, Охридско-струшка Котлина, Пелагонија, Струмичка Котлина
- Виа Егнација, Виа Милитарис и други споредни правци

31

Слајд/слика

Слајд/слика

ПОЛОЖБА СПРЕМА ГЛАВНИТЕ ТУРИСТИЧКИ ПРАВЦИ

- Преплетување на патишта од локално, регионално, национално, интернационално-меѓународно значење
- Туристички движења на туристи од Западна, Средна и Северна Европа кон Средоземјето, Африка и Мала Азија, но и обратно
- Според бројот на посетители и нивната структура три главни правци на туристичките движења: западномедитерански, централномедитерански и источномедитерански
- ЗАПАДНОМЕДИТЕРАНСКИ: кон француско, шпанско и западномедитеранските острови (неповолна за РМ)
- ЦЕНТРАЛНОМЕДИТЕРАНСКИ: преку Алпите кон Апенинскиот Полуостров-Италија (доста близу до РМ)
- ИСТОЧНОМЕДИТЕРАНСКИ: од Северна, Западна, Средна и Источна Европа кон Јадранско, Јонско, Егејско и Црно Море; околу 10 мил. Туристи (поминува и низ РМ)

ПОЛОЖБА СПРЕМА ГЛАВНИТЕ ТУРИСТИЧКИ ЕМИТИВНИ ПРОСТОРНИ ЗЕМЈИ И СПРЕМА КОНКУРЕНТНИТЕ ТУРИСТИЧКИ ЗЕМЈИ

- Најсилни туристички емитивни земји во светот се: САД, Јапонија, Германија, Франција, Велика Британија, Италија и Канада
- Туристичко-географската положба на РМ спрема САД, Канада и Јапонија е неповолна
- Туристичко-географската положба спрема Германија, Франција, Велика Британија и Италија е поповолна
- Во меѓународниот туристички промет во РМ, европските туристи учествуваат со 99%, а со 1% од воневропските земји
- Значајна посета на туристи од Холандија, Белгија, Данска, Швајцарија, Австрија
- Поповолна туристичка положба спрема Чешка, Словачка, Унгарија, Полска, Романија, Русија, Украина, Белорусија
- Најповолна туристичка положба спрема соседните земји: Србија, Бугарија, Грција и Албанија
- Туристичка положба спрема конкурентните туристички земји: блиску до главните туристички правци, емитивни простори-алпи и медитеранот, најголем број од споменатите земји се членки на ЕУ, отворени граници без визи, соседите излегуваат на море, имаат релативно добра комуникација...

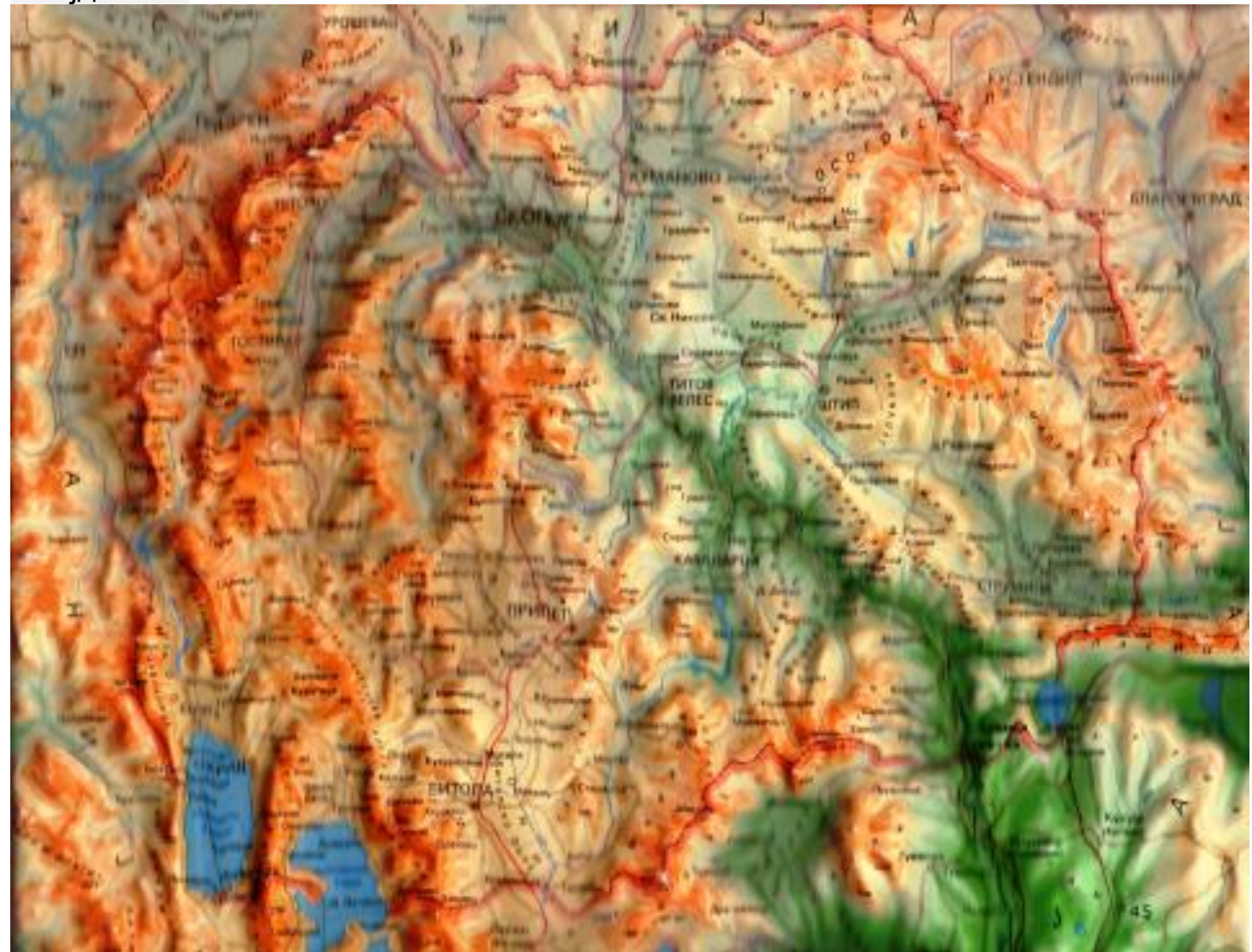
Слајд/слика

ФУНКЦИОНАЛНИ БЕЛЕЗИ НА ТУРИСТИЧКАТА ПОЛОЖБА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- *Транзитивност, контактност и поливалентност*
- **ТРАНЗИТИВНОСТ**
 - Централен дел на Балканскиот Полуостров
 - Транзитен правец север-југ (Европа, Азија, Африка; копно-вода)
 - Транзитен правец исток-запад (Источна Европа-Италија; копно-вода)
 - Недоволна инфраструктурна изграденост
 - Транзитна положба на регионалнитет и локалните туристички движења
- **КОНТАКТНОСТ**
 - Централна позиција на Балканскиот Полуостров
 - Соединување на бројни етнички, социјални, културни и религиски колективитети
- **ПОЛИВАЛЕНТНОСТ**
 - Поливалентност на туристичко-географската положба
 - Близина на Јадранско, Јонско, Егејско, Мраморно и Црно Море
 - Бројни континентални вредности
 - Поливалентни природни и антропогени форми
 - Бројни котлини, клисури, кањони, високи планини, пештери, глацијални форми, бројни езера, реки, бањи, климатски влијанија, интересни пејсажи, богато културно-историско наследство, етнографски вредности бројни манифестации и сл.

<p>XIII. ПРИРОДНИ И АНТРОПОГЕНИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ</p>	<p>Слајд/слика</p> <p>XIII. ПРИРОДНИ И АНТРОПОГЕНИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ПРИРОДНИ ТУРИСТИЧКИ ФАКТОРИ И МОТИВСКИ ВРЕДНОСТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА <ul style="list-style-type: none"> • Геоморфолошки туристички вредности • Климатски туристички вредности • Хидрографски и хидролошки туристички вредности • Биогеографски туристички вредности • Националните паркови како пејсажни туристичка вредност во Република Македонија • АНТРОПОГЕНИ ТУРИСТИЧКИ ФАКТОРИ И МОТИВСКИ ВРЕДНОСТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА <ul style="list-style-type: none"> • Културно-историски туристички мотиви • Културно-историски споменици • Етнографски туристички мотиви
--	--

Слајд/слика

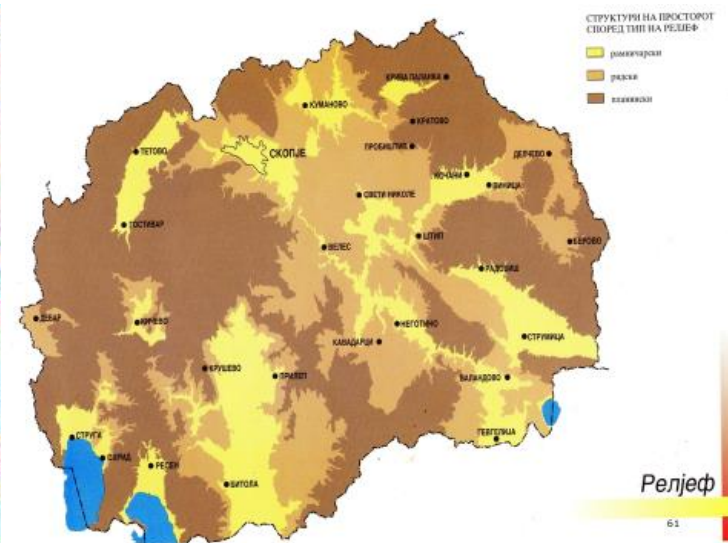
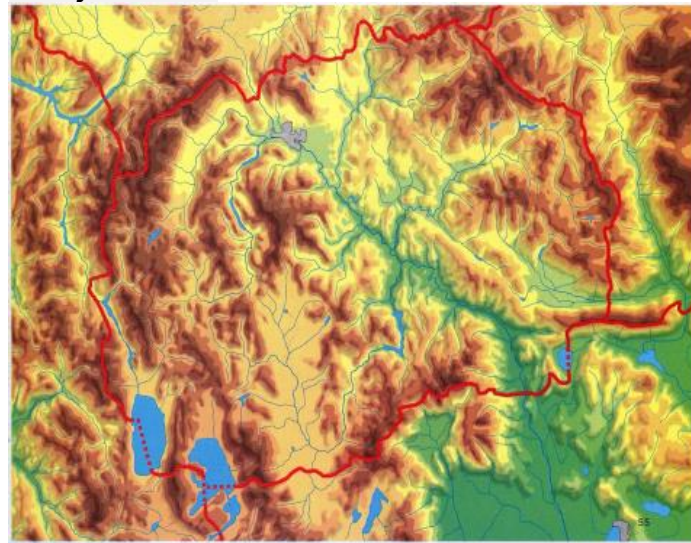

Слајд/слики

Планините како туристичка вредност

- Планинска земја 75%; ридско-планинска земја 92,2%
- 40 ниски, средни и високи планини (500-1000; 1000-2000; над 2000 м.)
- **14 високи планини** (Кораб, Дешат со Крчин, Шар Планина, Баба Планина, Јабланица, Ниџе, Стогово, Јакупица, -Даутица, Караџица, Голешница, Мокра, Салаковска Планина, Китка и др., Осогово, Галичица, Кожув, Бистра, Добра Вода со Челојца и Песјак и Беласица)
- Над 40 врвови повисоки од 2000 м.
- На високите планини можат да се формираат 30 зимско-спортски центри, со скијачки патеки во должина од 115 км.
- Шар Планина – 8 скијачки центри, со 48 км.; на Пелистер – 5 скијачки центри, со 22 км.,
- **20 средно високи планини** од 1000-2000 м
- **6 ниски планини**
- Денес само 7 поважни зимско-спортски центри со многу локалитети: Попова Шапка, Маврово, Крушево, Пелистер, Отешево, Пониква и Кожув
- 20 средно високи планини од 1000-2000 м.; (Плакенска со Бигла и Илинска Планина, Влаина, Малешевски Планини, Сува Гора со Осој, Мариовски Козјак, Караорман, Бушева Планина со Баба Сач и Лубен, Плачковица, Бабуна, Огражден, Герман со Козјак и Билина Планина, Селечка Планина, Скопска Црна Гора, Дрен Планина, Голак со Обозна, Буковиќ, Жеден, Серта-Конечка Планина, Клепа, Градешка Планина, Песјак)
- На овие планини можат да се формираат 75 локалитети
- 6 ниски планини (Плауш, Смрдеш, Манговица, Градиштанска Планина, Руен и Кара Бали)

Слајд/слика

Планините како туристичка вредност

- Локалитети со жичници – Голак (Делчево), Вишни (Јабланица), Плачковица, Водно, Скопска Црна Гора и др.
- На планините според функционалните карактеристики се групираат три групи: Излетничко-рекреативни; спортско-манifestациони и со комбинирано значење
- Излетничко-рекреативни се близу градовите, мал радиус на движење, близина, кус престој, поголема посета
- Скопје, Битола, Тетово, Штип, Охрид, Гевгелија, Крушево
- Спортско-манifestациони, организирање на зимско-спортски манифестации (Шар Планина, Бистра, Бушева Планина, Пелистер, Галичица, Осоговски Планини)
- Планини со комбинирано значење излет, рекреација, манифестации и спортски натпревари
- Планински превои: Плетвар, Гавато, Стража, Присад, Буково, Пресека...

Слајд/слика

Титов Врв 2747 м

Јакупица

Осоговски Планини

ЈАБЛАНИЦА

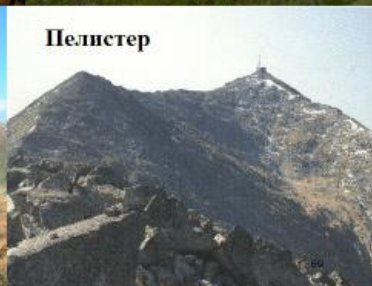
Јакупица

Шар Планина

Пелистер

Баба, Пелистер

Нице - Кајмакчалан

Слајд/слика

Слајд/слика

ТУРИСТИЧКИ ВРЕДНОСТИ НА КЛИСУРИТЕ И КАЊОНИТЕ

- Комуникативни својства (поврзување на котлини и планински целини)
- Атрактивно-мотивски својства (реткост, необичност, импозантност...)
- Естерски својства (склад на линии и форми, убавина на бои)
- Во РМ се јавуваат 14 поголеми клисури.
- Најдолга од 42,5 км е Борич клисурата-кањон, со височина од над 1500 м. Во горниот тек на река Радика.
- Други клисури: Демир Капија, Жеден-Дервенска, Таорска, Титоввелешка, Дреновска, Скочивирска клисура, кањон Матка, клисури по долината на Црни Дрим, Бабуна, Пчиња, Брегалница и др.

Слајд/слика

ВУЛКАНСКИТЕ ФОРМИ КАКО ТУРИСТИЧКИ ВРЕДНОСТИ

- Како згаснати и во вид на една солфатара или мофета – Дувало, с.Косел (Охридско)
- с.Младо Нагоричани-базалтни купа-плоча
- Во околината на Кратово, Добрево, Злетово, Леново, Шопско Рудари има остатоци од кратери
- Земјени столбови кај с.Конопиште
- Витачево-вулканско пларо, Кожув-Васов Град, цврстец, Острец, Радовишко-вулкански купи-Пилав Тепе

Слајд/слика

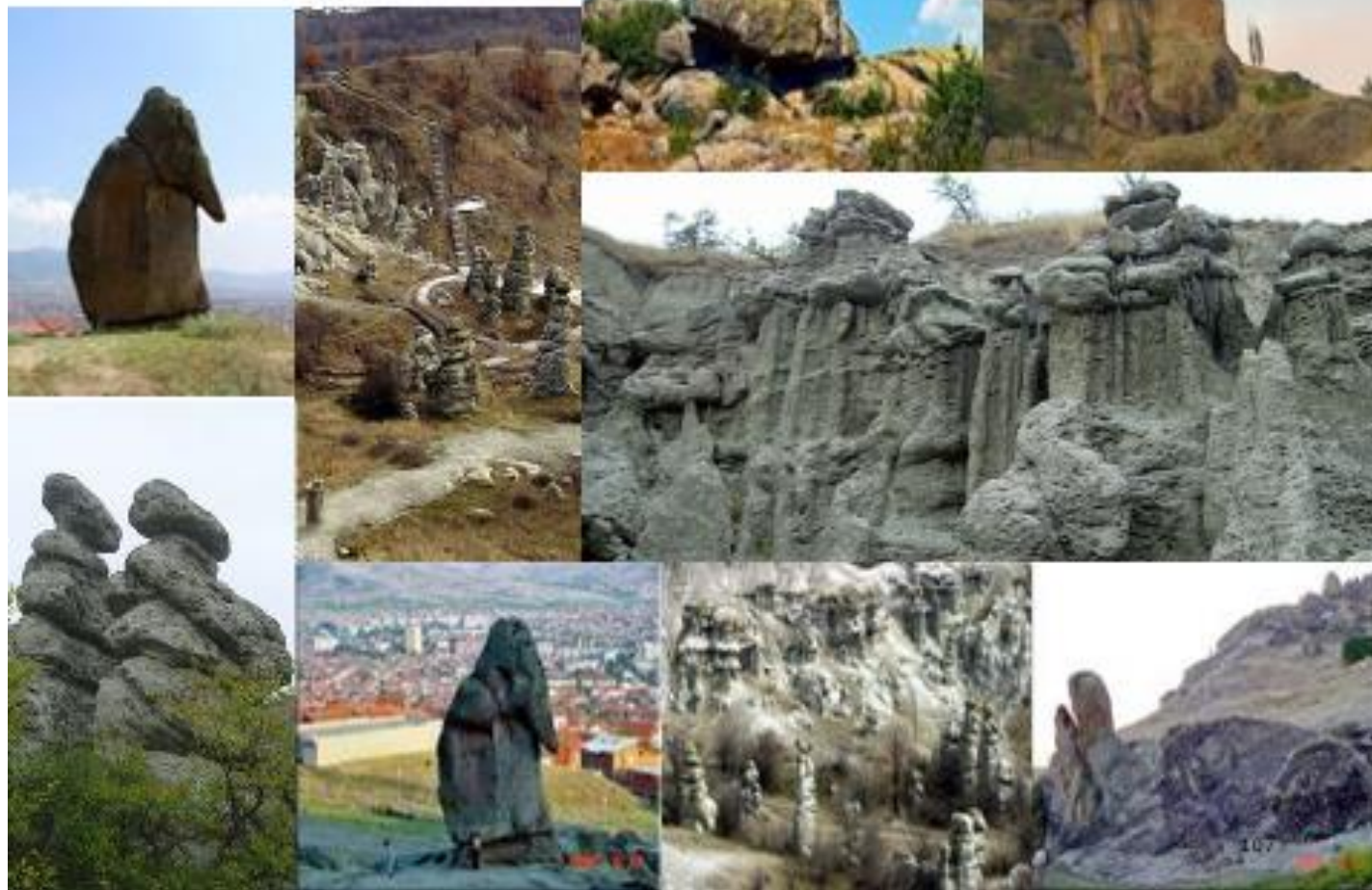
ПЕШТЕРИТЕ КАКО ТУРИСТИЧКИ ВРЕДНОСТИ

- Околу 5000 км² варовнички предели во РМ
- Карсни форми – површински и подземни
- Пештерите – сталактити и сталагмити
- Регистрирани 164 пештери, претпоставка 400-500
- Се делат: со карактер на природни реткости, особено значајни, значајни и забележителни пештери
- Природни реткости: Бела Вода, Убавица, Слатински Извор (најдолга со над 1500 м), Дона Дука
- Особено значајни: Алилица, Макароец, Над Врело, Јаорец
- Значајни: Калина Дупка, Драчевска, Арамиска, Самоска Дупка, Пешна, Симка, Христијанска...
- Забележителни пештери: Врело, Орле, Змеовец, Крштална, Слатинска, Коњска, Дамјаница, Рамниште...

Слајд/слика

ДРУГИ ГЕОМОРФОЛОШКИ ФОРМИ

Слајд/слика

КЛИМАТСКИ ТУРИСТИЧКИ ВРЕДНОСТИ

- Мошне значаен фактор на туристичкиот развој
- Фактор кој делува на туристичката мобилност на населението
- Сезонски карактер на туристичкиот промет и видовите на туризам
- Идеални услови за туризам, одмор, рекреација и спорт се простори каде што не врне дожд, каде што е пријатно, топло и сончево, но не е жешко, каде што не е задушливо, каде што никогаш не е премногу влажно и каде што ветерот само дувка
- За зимско-спортските активности може да се додаде уште височината на снежната покривка, должината на периодот за скијање, одсуство на магла и облаци
- Повеќе климатски фактори и елементи

111

ФАКТОРИ НА КЛИМАТА ВО РМ

- Близината на Егејско и Јадранско Море
- Релјефот (планини, котлини, клисури, кањони, речни долини)
- Правецот на протегање и надморската височина
- Циклони и антициклони
- Азорскиот антициклон и Исландскиот циклон
- Сезонски карактер Сибирскиот антициклон и Арабиската депресија во зимскиот период
- Ветрови: западни, јужни и североисточни
- Поголеми водени акумулации – езера (природни и вештачки)

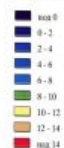
КЛИМАТСКИ ЕЛЕМЕНТИ

- Температура на воздухот (од 4,6°C до 14,5°C)
- Врнежи (од 469 мм до 1100 мм)
- Траење на сончевиот сјај (од 1876 до 2609 часови)
- Облачност (од 3 до 7 десетини)
- Влажност на воздухот (од 61% до 76%)
- Ветрови (Западни, јужни, североисточни, локални)
- Други климатски елементи (град, магла...)

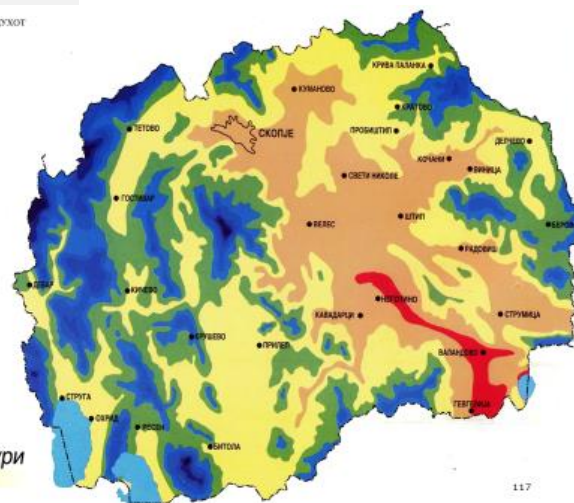
112

Слајд/слика

СРЕДНИ ГОДИШНИ
ТЕМПЕРАТУРИ НА ВОЗДУХОТ
(во Целзиусови степени)

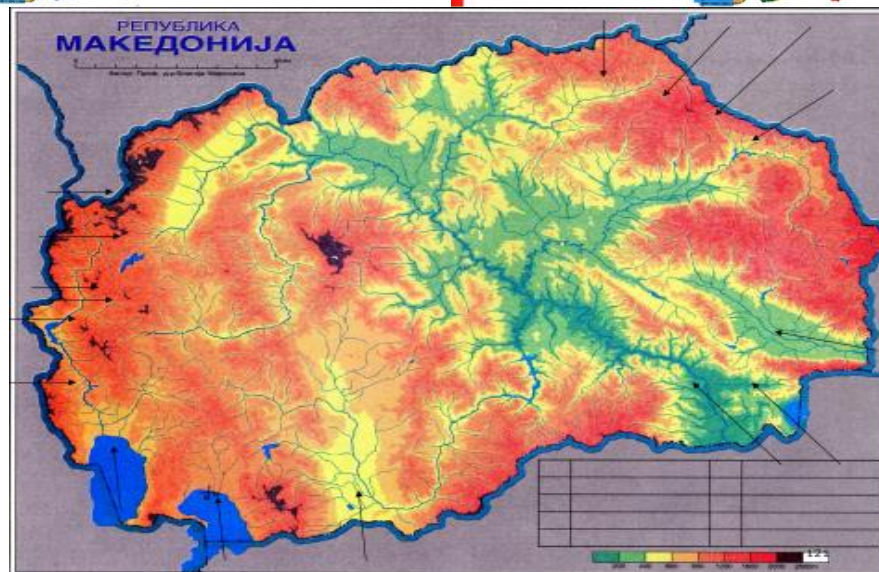
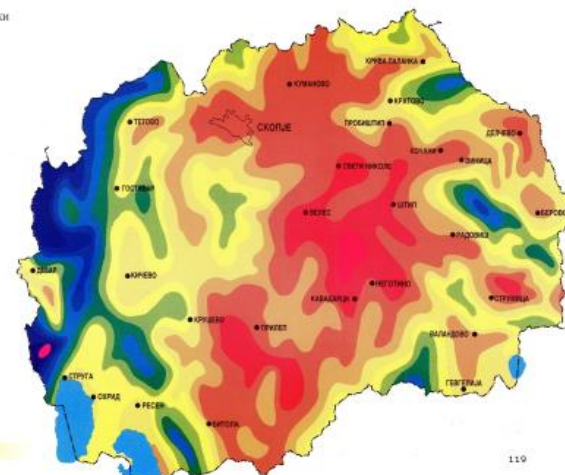
Температури

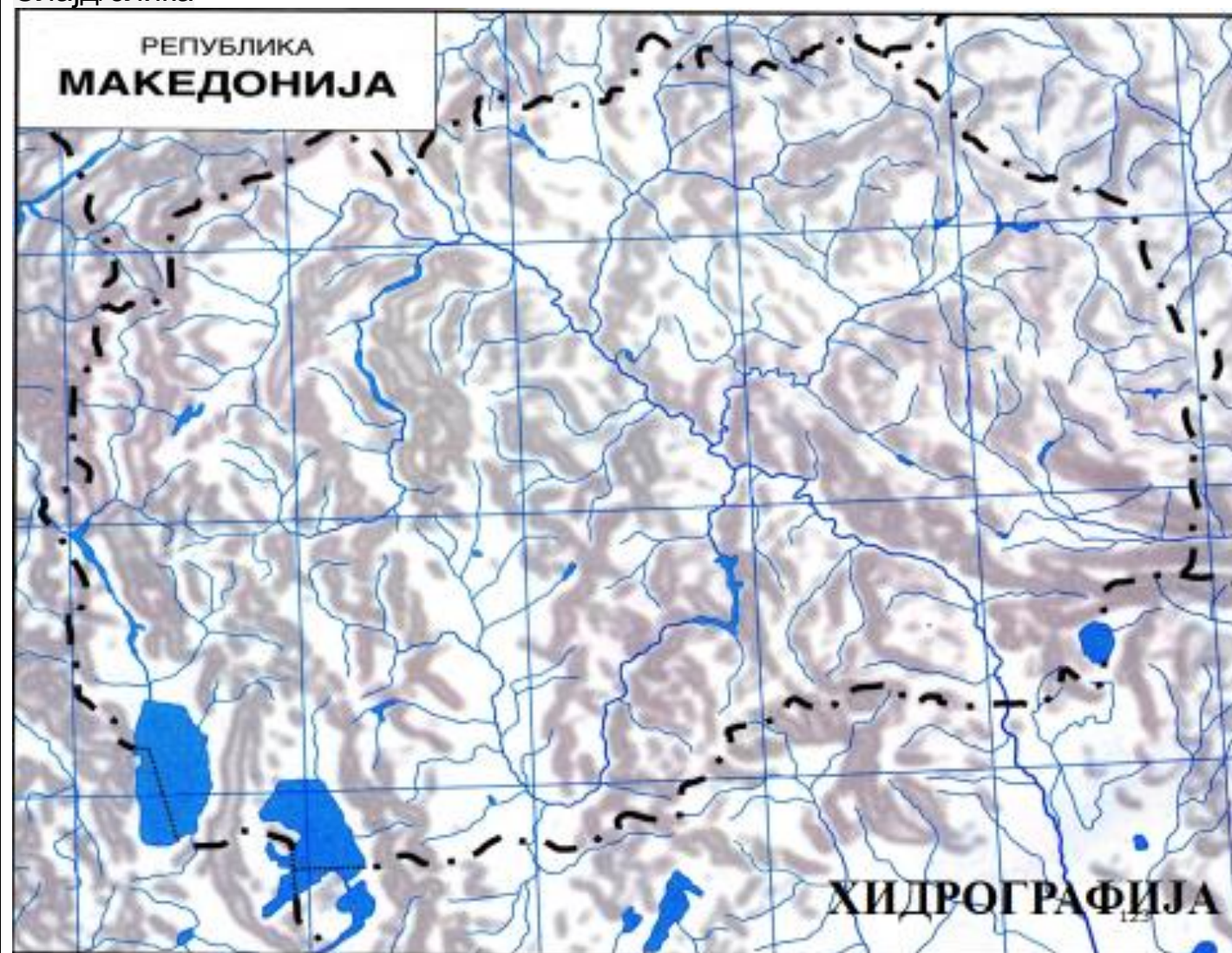
СРЕДНИ ГОДИШНИ
КОЛИЧЕСТВА НА ВРНЕЖИ
(во милиметри)

Врнежи

Слајд/слика

Слајд/слика

ЕЗЕРАТА КАКО ТУРИСТИЧКА ВРЕДНОСТ

Вкупно = 160 езера

ПРИРОДНИ (50):

- Тектонски

- Глацијални-планински

ВЕШТАЧКИ (110)

ТЕКТОНСКИ

ОХРИДСКО ЕЗЕРО:

348,8 км²; 229,9 км²; 118,9 км²; 695 м.; 54.280 км³; 286 м; 18°C

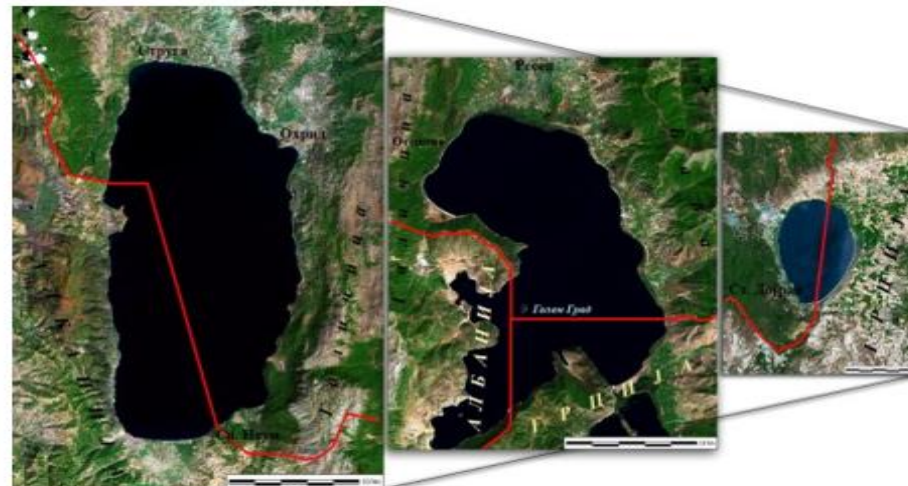
ПРЕСПАНСКО ЕЗЕРО:

274 км²; 176,8 км²; 49,4 км²; 47,8 км²; 853 м.; 54 м.; 20,7°C;

ДОЈРАНСКО ЕЗЕРО:

42,7 км²; 27,1 км²; 15,6 км²; 148 м.; 10 м.; 24°C

125

Слајд/слика

ОХРИДСКО ЕЗЕРО:

348,8 км2; 229,9 км2; 118,9 км2; 695 м.; 54.280 км3; 286 м; 18°C

Слајд/слика

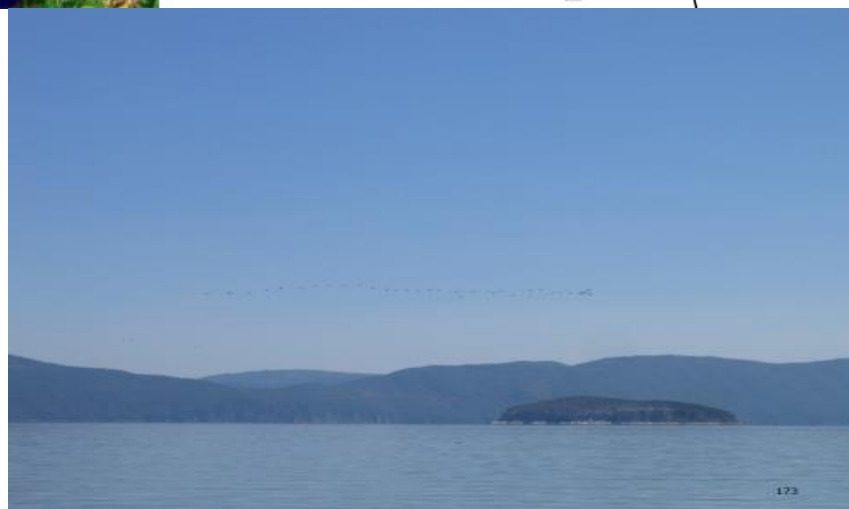
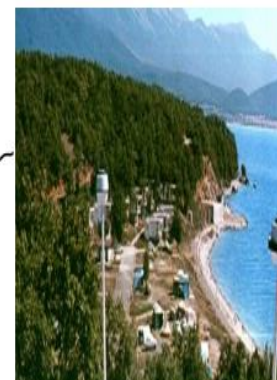
Слајд/слика

Слајд/слика

ПРЕСПАНСКО ЕЗЕРО:
 274 км²; 176,8 км²; 49,4
 км²; 47,8 км²; 853 м.; 54
 м.; 20,7°C;

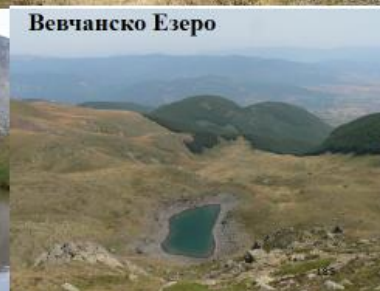
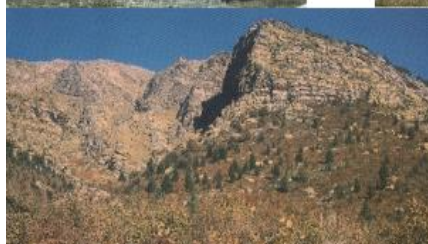
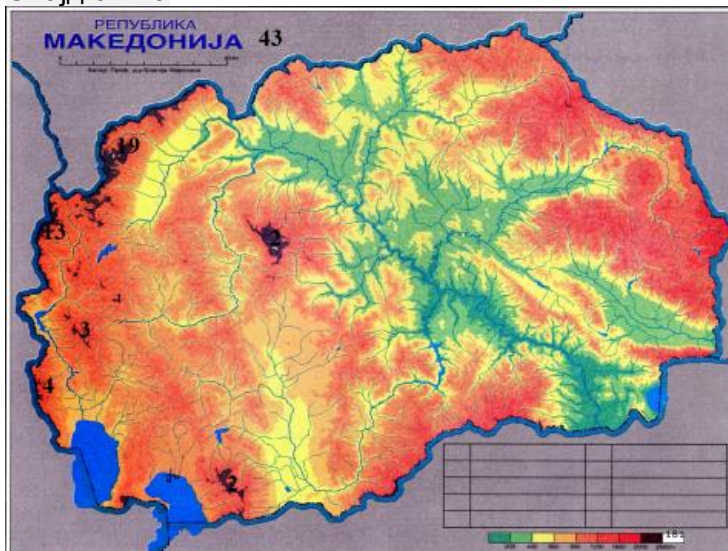
Слајд/слика

**ДОЈРАНСКО
ЕЗЕРО:**
42,7 км²; 27,1 км²;
15,6 км²; 148 м.;
10 м.; 24°C

Слајд/слика

Слајд/слика

ВЕШТАЧКИ ЕЗЕРА

Вкупно 110

21 со зафатнина на

вода од 1 мил.м/3

89 езера со

зафатнина од под

1 милион м/3 вода

Слајд/слика

Езеро Козјак

193

Вештачко Езеро	Км/2	Зафатнина во м/3	Глажња	<i>1,0</i>	24 мил.м/3
Козјак	13,5	570 мил.м/3	Коњско	<i>0,6</i>	24 мил.м/3
Шпилје	13,2	520 мил.м/3	Ратевско	0,57	10,5 мил.м/3
Тиквешко	14,0	475 мил.м/3	Младост	0,84	8 мил.м/3
Мавровско	13,7	357 мил.м/3	Прилепско	0,54	6 мил.м/3
Калиманци	4,23	127 мил.м/3	Матка	0,25	3,5 мил.м/3
Стрежево	4,3	112 мил.м/3	Мавровица	<i>0,22</i>	3,5 мил.м/3
Глобочица	2,7	58 мил.м/3	Паљурци	<i>0,20</i>	3,5 мил.м/3
Мантово	<i>3,0</i>	54 мил.м/3	Градче	0,19	2,4 мил.м/3
Турија	0,16	48 мил.м/3	Липковско	0,40	2,25 мил.м/3
Водоча	1,9	26,7 мил.м/3	Слатинско	0,30	1,5 мил.м/3

197

Слајд/слика

Сливот на Вардар = 20.535 км/2 79,86%

Сливот на Црн Дрим = 3350 км/2 13,02%

Сливот на Струмица = 535 км/2 5,96%

Дојранско Езеро, Циронска Река и Биначка Река = 293 км/2 1,13%

Вардар
 683 м., 388 км., 301 км
 5 котлини, 4 клисури
 207 км рамничарски
 94 км
 клисури

Брегалница = 225 км
 Црна Река = 207 км
 Треска = 138 км
 Пчиња = 135 км
 Струмица = 75 км
 Црн Дрим = 56 км

Слајд/слика

Слајд/слика

Извори: Рашче, Билјанини,
Вевчански, Вруток, Шум,
Бабуна, Студенчица, Железнец

ВОДОПАДИ

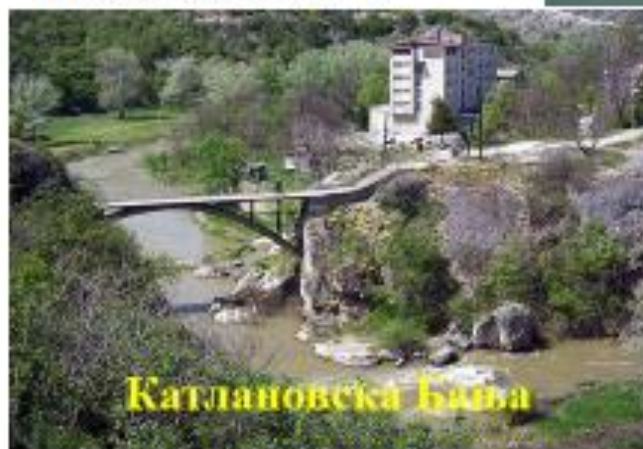
Длабок Дол=138 м.
Смоларски=39 м

Слајд/слика

ТЕРМОМИНЕРАЛНИТЕ ВОДИ КАКО ТУРИСТИЧКА ВРЕДНОСТ

- Бањаште 36-39 °C
- Косоврасти 48 °C
- Катлановска 50 °C
- Кумановска 30 °C
- Кочанска 64 °C
- Кежовица 57-69 °C
- Банско 72 °C
- Негорска 36-43 °C

Слајд/слика

Банско, „Цар Самуил,,

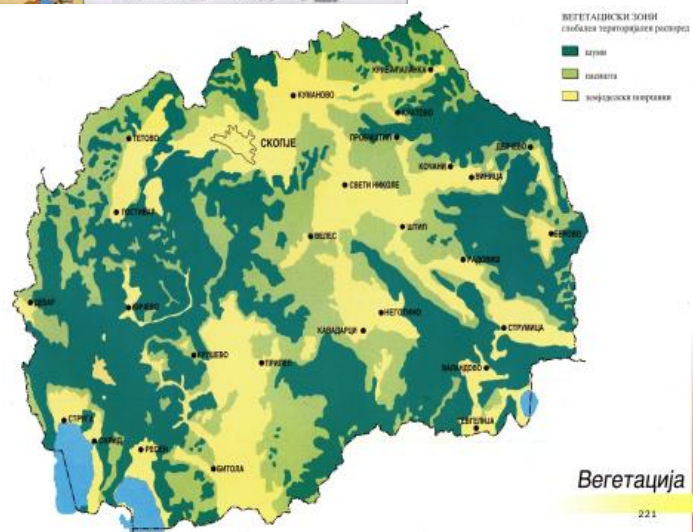

КЕЖОВИЦА

Негорска бања

Слајд/слика

Слајд/слика

НАЦИОНАЛНИТЕ ПАРКОВИ КАКО ТУРИСТИЧКА ВРЕДНОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- **Национален парк ПЕЛИСТЕР**

1948 г.; 12.500 ха; Молика; геоморфологија; геологија; глацијација; глацијални езера, камени реки; флора и фауна...

- **Национален парк МАВРОВО**

1949 г.; 73.088 ха; геоморфологија; геологија; карстен и глацијален релјеф; езера, Радика, кањон-Мавровско Езеро; реки, водопади; флора и фауна...

- **Национален парк ГАЛИЧИЦА**

1958 г.; 22.750 ха; карстен релјеф; флора и фауна; пештери; Св.Наум, изворот на Црн Дрим...

227

Слајд/слика

НП - ПЕЛИСТЕР

231

Слајд/слика

Слајд/слика

Слајд/слика

2. АНТРОПОГЕНИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

- КУЛТУРНО-ИСТОРИСКИ
ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ**
- ЕТНОГРАФСКИ И СОЦИЈАЛНИ
МОТИВИ**
- МАНИФЕСТАЦИОНИ МОТИВИ**
- АМБИЕНТАЛНИ МОТИВИ**

243

КУЛТУРНО-ИСТОРИСКИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ

• АРХЕОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ

• Предисторија

- Палеолит – Велес, Овче Поле, средна Брегалница, Пелагонија - Битола. Пред 6000 год.пр.н.е.
- Неолит – пред 4000 г.пр.н.е. Овче Поле, Пелагонија, Охридско-струшка, Брегалничко... Тумби Велушина, Добромири, Говрлево-Скопје...
- Енеолитски период – Кочани, Битола, Куманово, Струга, Скопје, Прилеп...
- Бронзено време – Ресен, Битола, Прилеп, Струга, Демир Капија, Куманово, Тетово...
- Железно време - Скопје, Битола, Демир Капија, Охрид, Велес, Прилеп, Штип, Гевгелија...

• Антички наоѓалишта

- Градови и други населби: Хераклеја - акропола (Битола); Градиште (Скопје); Букри – Високи Рид; Бучин – Алкомена; Валандово – Исар Идомена; Кале – Скопје; Варош – Прилеп; Гевгелија – Вардарски Рид Аталанта; Градско – Стоби Акропола, Охрид – Горни Сарај Лихнид; Чепигово – Бакарно Гумно Стибера; Штип – Исар Астибо; Струмица - Цареви Кули; и др.
- Некрополи и гробници: Беранци, Марвинци, Нерези, Требеништа...

Слајд/слика

ХЕРАКЛЕА

СТОБИ

КУЛТУРНО-ИСТОРИСКИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ

• АРХЕОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ

• Римска култура

- Градови: Астибо-Штип, Гортинија-Марвинци, Исар-Валандово, Градиште-Кавадарци, Варош-Прилеп, Скупи-Скопје, Лихнид-Охрид, Хераклеа-Битола, Стоби-Градско, Стибера-Чепигово...
- Надгробни споменици: Неготино, Скопско, Валандовско, Градско, Прилепско, Битолско...
- Светилишта и култни места: Струмица, Велес, Неготино, Скопје, Прилеп, Демир Капија...
- Бањи: Катлановска, Банско, Кочанска, Бањиште...

• Ранохристијански период

- Охрид-Лихнидос, Радолишта-Струга, Хераклеа-Битола, Курбиново-Преспа, Миокази-Кичевско, Дебреште и Браилово-Прилепско, Демир Капија, Кавадарци, Бургала-Штип, Македонска Каменица, Струмица, Дојран, Велес, Кочани, Крушево, Куманово, Неготино, Радовиш, Крива Паланка, Тетово, Винаца...

Слајд/слика

КУЛТУРНО-ИСТОРИСКИ СПОМЕНИЦИ

• ЦРКВИ И МАНАСТИРИ (над 2000 цркви и манастири)

- Во **ОХРИД**: Св.Пантелејмон, Св.Наум, Св.Софија, Св.Јован-Канео, Св.Богородица-Св.Климент, Св.Никола Болнички, Св.Еразмо, Св.Стефан, Св.Врачи...
- Во **СКОПЈЕ**: Св.Пантелејмон-Нерези, Св.Спас, Св.Марков манастир...
- Во **ТЕТОВО**: Св.Атанасиј-Лешок,
- Во **ГОСТИВАР-ДЕБАР**: Св.Јован Бигорски...
- Во **СТРУГА**: Цркви, пештерски и манастири...
- Во **ПРЕСПА**: Сливнички манастир, Курбиново...
- Во **БИТОЛА**: Св.Димитрија, Св.Богородица...
- Во **ПРИЛЕП**: Св.Архангел Михаил, Св.Богородица...во Зрзе, Трескавец...
- Во **ДЕМИР ХИСАР**: Св.Јован Претеча-Слепче, Св.Никола Топлички-Жван...
- Во **КРУШЕВО**: Св.Спас, Св.Богородица, Св. Никола, Св.Јован...
- Во **ПОРЕЧЕ-КИЧЕВСКО**: Св.Птрчиста Богородица...
- Во **КУМАНОВСКО**: Св.Горѓија, Св.Јоаким Осоговски...
- Во **ЏТИПСКО, СТРУМИЧКО, РАДОВИШКО, ЗЛЕТОВСКО**: Св.Никола, Св.Горѓи, Св.Успение Богородица, Св.Тројца, Св.Спас...
- Во **ВЕЛЕШКО, КАВАДАБЧКО, ГЕВГЕЛИСКО**: Св.Димитрија, Св.Никола, Св. Пантелејмон, Св.Богородица...

Слајд/слика

Древни кули

КУЛТУРНО-ИСТОРИСКИ СПОМЕНИЦИ

- **СПОМЕНИЦИ НА КУЛТУРАТА НА ИСЛАМСКАТА ВЕРОИСПОВЕД**

- Џамии во Тетово, Гостивар, Скопје, Битола, Охрид, Прилеп, Штип...

- **СПОМЕНИЦИ НА КУЛТУРАТА ВО ВИД НА УТВРДЕНИ ГРАДОВИ**

- Самоилова тврдина, Маркови Кули, Тврдина Девич, Средновековни кули во Кратово, Исар, Цареви Кули

- **СПОМЕНИЦИ НА КУЛТУРАТА КАКО ПРОФАНИ ОБЈЕКТИ**

- Аквадукт, Камени мостови, амам, анови, саат кули, дебои, безистени...

- **СПОМЕНИЦИ НА КУЛТУРАТА ВО ВИД НА СТАРА ГРАДБА, АРХИТЕКТУРА И ИЗДВОЕНИ СТАРОГРАДСКИ ГРУПАЦИИ И КУЌИ**

- Староградска архитектура-Широк Сокак, Стара чаршија Битола, Охрид, Скопје, Тетово, Струга, Дебар, Прилеп, Стумица...

Слајд/слика

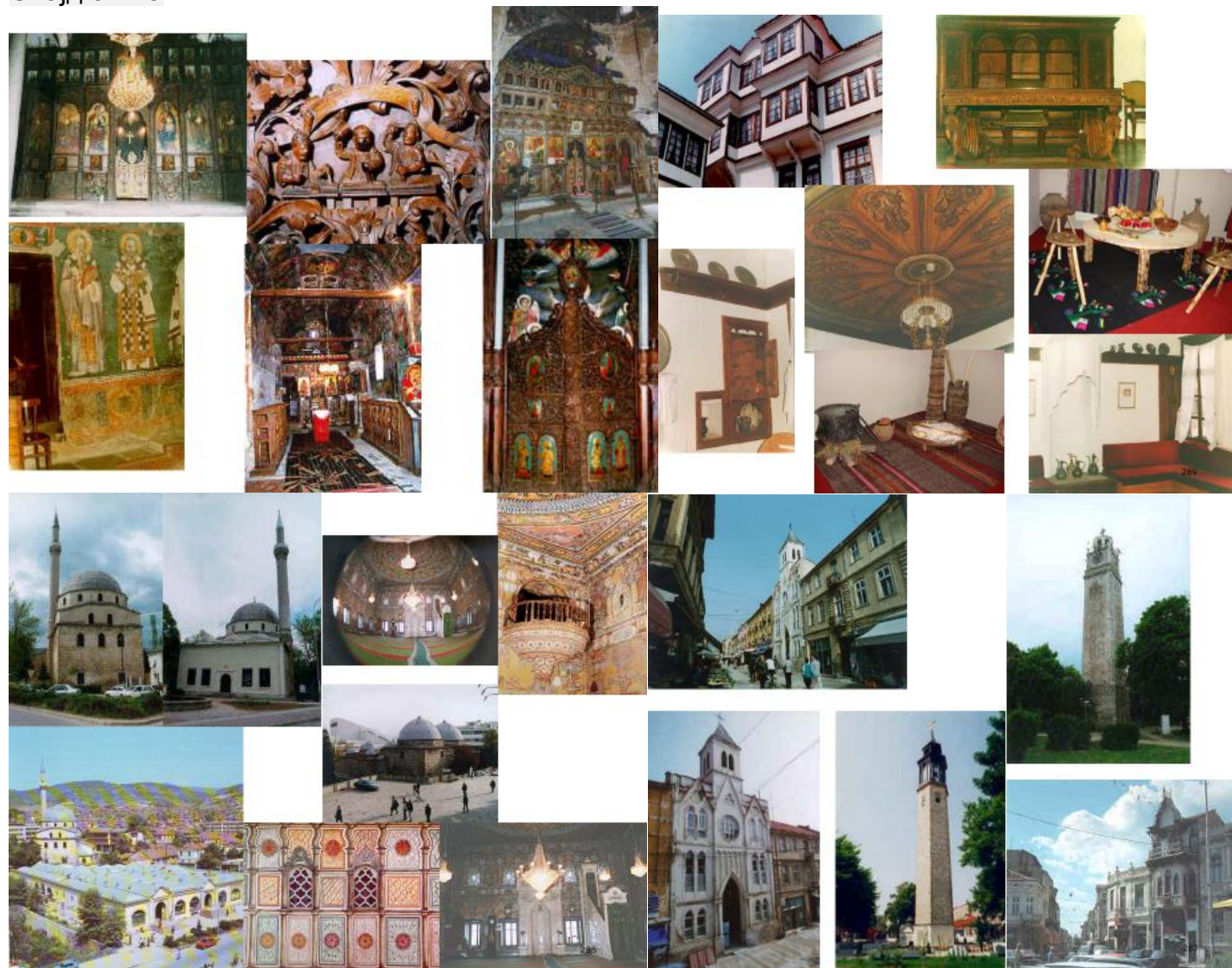
ЕТНОГРАФСКИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ

• ТРАДИЦИОНАЛНО ГРАДИТЕЛСТВО ВО Република Македонија

- Екстериерот на македонската кука
 - Галичник, Лазарополе, Гари, Дримкол, Беровско, Тетовско, Демирхисарско, Ново Село-штипско...
- Ентериерот на македонската кука
 - Декорции, резба, длаборез, чардак, одаја, баца, сергени, ковчези, вршник, препна, сач, разбој, ковчези, мнндери, софра, мангал, амбари...
- Традиционални стопански активности
 - Поледелски (гроздобер), сточарски (бачило, стрижење на овци...), рибарство (Дојран, Струга, Црни Дрим...), овоштарство (лозарство, винарски визби)
- Традиционални занаетчиски дејности како туристичка вредност
 - Грнчарство, резбарство, плетарство, свиларство, кујунџиство, кожарство, казанџиство, килимарство, терзиство, филиграмство...
- Исхраната како етнографска туристичка вредност
 - Класична македонска кујна, селска и градска, специјалитети...
- Народната носија како туристичка вредност
 - Женска, машка, невестинска, мариновска, галичка, градска, селска, влашка, турска, албанска, ромска...
- Народните песни и игри како туристичка вредност
 - Етнографска шареноликост, песни, ора, народни игри, обичаи, Галичка свадба...

279

Слајд/слика

МАНИФЕСТАЦИОНИ ТУРИСТИЧКИ МОТИВИ ВО РМ

• КУЛТУРНО-ЗАБАВНИ

- Охридско лето, Мајски оперски велери, Илинденски денови...

• СПОРТСКИ

- Разни превенства национални, регионални...

• СТОПАНСКИ

- Разни саеми за туризам...

• НАУЧНИ

- Симпозиуми, собири, трибини, конгреси...

XIV. ВИДОВИ ТУРИЗАМ ВО РМ И НИВНА ВАЛОРИЗАЦИЈА

Слајд/слика

XIV. ВИДОВИ ТУРИЗАМ ВО РМ И НИВНА ВАЛОРИЗАЦИЈА

1. Видови туризам во Република Македонија

- според национална припадност на туристите (меѓународен-надворешен или странски, национален-внатрешен или домашен)
- во зависност од потребата (бањски, рекреативен, спортски, културен, службен, религиозен-верски, општествен, транзитен и сл.)
- во зависност од транспортното средство (автомобилски туризам, мототуризам, велосипеден туризам, железопатен, воден туризам, авиотуризам)
- во зависност од средството за работење (туризам во хотел, мотел, пансион, кампинг, туристичка населба и сл.)
- во зависност од престојот (продолжителен и краткотраен)
- во зависност од положбата на туристичкото место (планински, воден, урбан, рурален-селски, бањски, рамничарски и др.)
- според организационата форма (групен, индивидуален, семеен)
- според влијанието на околната средина (екотуризам, алтернативен)
- според обликот на појавување (класичен, современ)

297

2. Туристичка валоризација на туризмот во Република Македонија

- ТУРИЗМОТ = ПРОСТОРНА ПОЈАВА
- ПРОСТОРНИ ОБЕЛЕЖЈА = Место на поаѓање, правци на движење, простор на престој (МП+ПД+ПП=ТУРИЗАМ)
- Малиот простор на државата има свои предности за интегрален туристичка валоризација и развој
- Туристички атрактивни предели (природни и културни)
- Физиономска и функционална трансформација
- Малиот простор овозможува промена на физиономијата на државата од социјална во туристичко рурална држава
- Изградба на туристичка инфраструктура

**XV
ТУРИСТИЧКА
РЕГИОНАЛИ-
ЗАЦИЈА НА
РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

Слајд/слика

XV ТУРИСТИЧКА РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. Туристички региони во Република Македонија

Во РМ се издвојуваат: 3 туристички региони, 14 туристички подрачја, 57 туристички зони, 172 туристички места или локалитети (комплекс од атрактивни-природни или антропогени, комуникативни и рецептивни услови)

- **ЗАПАДЕН РЕГИОН**: 6 туристички подрачја, 22 туристички зони, 87 туристички локалитети
 - Полошко-кичевско, Мавровско-радичко, Охридско-струшко, Преспанско, Пелагониско и Мариовско подрачје
- **СРЕДИШЕН РЕГИОН**: 4 туристички подрачја, 18 туристички зони, 40 туристички локалитети
 - Кумановско, Скопско, Велешко-тиквешко и Гевгелиско-дојранско подрачје
- **ИСТОЧЕН РЕГИОН**: 4 туристички подрачја, 17 туристички зони, 45 туристички локалитети
 - Малешевско, Овчеполско-кочанско, Осоговско, Струмичко-радовишко подрачје

305

Слајд/слика

РЕГИОН	ПОДРАЧЈЕ	ЗОНА	ЛОКАЛИТЕТ
I. ИСТОЧЕН <i>(котлинско-планински карактер)</i>	1. Малешевско	3	19
	2. Овчеполско-кочанско	6	14
	3. Осоговско	4	10
	4. Струмичко-радовишко	3	10
II. СРЕДИШЕН <i>(транзитен карактер)</i>	1. Кумановско	3	6
	2. Скопско	4	10
	3. Тиквешко	6	12
	4. Гевгелско-дојранско	5	10
III. ЗАПАДЕН <i>(езерски и планински карактер)</i>	1. Полошко-кичевско	6	24
	2. Мавровско-радичко	3	16
	3. Охридско-струшко	3	18
	4. Преспанско	2	10
	5. Пелагониско	7	17
	6. Мариовско	2	6
ВКУПНО:		58	³⁰⁷ 172

Слајд/слика

2. Туризмот како фактор за трансформација на просторот и стопанството во Република Македонија

- **Позитивни влијанија**
 - Функционален и физиономски развој на населбите
 - Изградба на сообраќајна и друга инфраструктура
 - Нови вработувања и нови бизниси
 - Нови викенд и туристички населби
 - Други позитивни влијанија
- **Негативни влијанија**
 - Преголема концентрација на луѓе
 - Нарушување на природната и животната средина
 - Сообраќајна преоптеретеност
 - Загадување на водите, почвата и сл.
 - Зачестени шумски пожари
 - Кражби и уништување на културно-историските споменици
 - Други негативни влијанија

